24ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6396 | 23 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1907 | ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ | 21 ԶԻԼ ՀԻՃՃԷ 1324 | 5 Fevrier 1907 | 24me année № 6396

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
"ԱՐԵՒԵԼՔ" ՕՐԱԹԵՐԹԻ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ 80 Ղրշ.
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 108 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 35 Ֆրք.
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ

20 հատ 1 դրուշնոց փուլ
1 մեճ.ի հասցէով կ'ընդունուի

10 ՓԱՐԱ

Արեւելք

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ارەولك
درعليه ده غلطه ده ارەولك غزته سى اداره خانه سى

DIRECTION
DU JOURNAL ARMÉNIEN
"ARÉVELK"
CONSTANTINOPLE - GALATA

10 PARAS

ԳԻՏԱԿԱՆ ԽՈՒԶԱՐԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հին ժամանակները որ և է անծանօթ երկիր ճանչնալու գլխաւոր և գրեթէ միակ միջոցը զայն աշխարհակալելն էր. կամ գէթ զինուորական արշաւանք մը ընել հոն՝ զայն գրաւելու համար։

Քաղաքակրթութեան զարգացման համեմատութեամբ փոխուած են այժմ՝ ինչպէս շատ մը հին սովորութիւններ նոյնպէս և անծանօթ աշխարհներ ճանչնալու կամ ճանչցնելու մեթոտները, որոնք կը կատարուին խաղաղիկ թափանցումով, գիտական արշաւախումբերով։

Նախ և առաջ գիտել տալ պէտք է թէ հակառակ երկրագունտին անյիշատակ ժամանակներէ ի վեր բնակուած ըլլալուն ու հակառակ իր բնակչութեան աւելի քան 1600 միլիոնի ահագին թիւ մը կազմելուն և մանաւանդ հակառակ փոխադրութեանց, տեղափոխութեանց և հաղորդակցութեանց արդի բիւրաւոր դիւրին միջոցներուն՝ երկրագունտը տակաւին իր բոլոր մասերով ծանօթ չէ։ Ոչ միայն իր երկու Բեւեռները դեռ խուսափած են մարդկային ծանօթութեան ու հետազօտութեան սահմանէն, թէեւ առ այդ անհուն ջանքեր ու զոհողութիւններ եղած են ու կ'ըլլան տակաւին, այլեւ նոյն իսկ երկրագնտի ներքին մասերը իրենց բոլոր մանրամասնութիւններով ի յայտ եկած ու պարզուած չեն իմացական աշխարհին առջեւ։ Երկրագունտի զանազան կողմերը տակաւին կան տեղեր, նոյն իսկ Ամերիկայի մէջ, ինչպէս և Ափրիկէի ու Ովկէանիոյ մէջ ուր դեռ քաղաքակիրթ մարդկութեան կողմէ որ և է ներկայացուցիչ ոտք կոխած անցած չէ, և կամ թէ հազիւ հարեւանցի անցք մը ունեցած է անոր մէկ անկիւնէն։

Ահա այս կարգի աշխարհագրական ծանօթութիւններ ձեռք բերելու համար կատարուած աշխատութիւններն են որ գիտական խուզարկութիւն կ'ըսուին և որոնք կը գործադրուին խաղաղիկ կերպով, լոկ ի սէր գիտական ուսումնասիրութեան կազմուած արշաւախումբերով։ Ասոնց գլխաւոր առաջնորդները որոնք նախաձեռնութիւն կ'ունենան այդ կարգի գիտական արշաւանքներ կազմակերպելու և զանոնք վարելու՝ շատ անգամ ի գին իրենց կեանքի զոհողութեան, ճշմարիտ հերոսներ նկատուած են և իբրեւ կատարեալ իրաւունք ունին այդպէս ճանչցուելու ո՛չ միայն իրենց ազգակիցներուն, այլեւ ընդհանուր մարդկային ցեղին կողմէ, առանց ազգի ու կրօնքի խտրութեան, որովհետեւ այդպիսիներուն շնորհիւ է որ նորանոր հորիզոններ կը բացուին մարդկային իմացականութեան առջեւ ու պատճառ կ'ըլլան գործունէութեան նորանոր դաշտեր և ասպարէզներ գտնելու մարդոց տրամադրութեան ներքեւ։

Առանց այդպիսի արկածախնդիր գիտնականներու ձեռներէցութեան, այսօր դեռ շատ տեղեր, շատ արգաւանդ հողեր, շատ բնական հարստութիւններ անծանօթ պիտի մնային, թաղուած անյայտութեան ու մթութեան քաոսին մէջ՝ ուր կը կենային յաւիտենական դարերէ ի վեր։ Մանաւանդ ինչ որ աւելի ցաւալի է, շատ վայրենի կամ նախնական վիճակի մէջ գտնուելու դժբախտութիւնն ունեցող մարդկեղէն արարածները զրկուած պիտի մնային տակաւին ո՛վ գիտէ ո՛րքան ատեն քաղաքակրթութեան լոյսէն և բարիքներէն. պիտի շարունակէին անասնական բնազդով իրար ուտելու, մարդակերութեան և իբրեւ ամէնէն նուաստագոյն չարիք՝ գերեվաճառութիւն ընելու խուժդուժ ու հակամարդկային սովորութիւննին և բարքերնին։

Եթէ ուզէինք թուել ընդհանուր մարդկութեան երախտագիտութեան վրայ իրաւունք վաստկած այդպիսի աշխարհախոյզ հերոսներու անունները, ահագին ցանկ մը առաջ բերել հարկ պիտի ըլլար, ինչ որ տեղը չէ այժմ. միայն իբր այժմէութիւն սա ըսենք թէ այս կարգի ձեռնարկներէ ուղեւորութիւն միայն սակաւան անհատներ չեն որ կատարած են և կը կատարեն, այլ և նոյն իսկ արքայական ու իշխանական ազնուազգ եղողներ անգամ, զոր օրինակ, Իտալիոյ արքունական տունէն Աոսթէյի դուքսը որ քանի անգամ բեւեռային արշաւանքներ վարած է, և դարձեալ այդ տունէն Ապրուձձէյի դուքսը, որ անցեալները Հռոմի Արժանթին թատրոնին մէջ բանախօսութիւն մը կատարեց ի ներկայութեան թագաւորին, թագուհիին, մայր թագուհիին, արքայական տան անդամներու, ծերակուտականներու, երեսփոխաններու, դեսպանական մարմնոյն և ամէն կարգի նշանաւոր անձերու՝ գիտական, զինուորական, քաղաքային և նաւային դասու վերաբերեալ։

Ապրուձձէյի դուքսը այդ բանախօսութիւնը կատարեց Ափրիկէի մէջ իր ըրած արկածախնդիր յանդուգն ուղեւորութեան վրայ, ուր խուզարկելու գացած էր Լուսնոյ Լեռները, որոնց հասնելու համար Ափրիկէի արեւելեան ծովեզերքէն 45 օր դէպ ի ներս երթալ հարկ եղած էր ցամաքային տաժանելի ճամբորդութեամբ, անցնելով այնպիսի տեղերէ ուր կը տիրեն վերջին աստիճան դէպ օդ ու մալարիա, որոնք միշտ անյաջողութեան դատապարտած էին իրմէ առաջ այդ նպատակաւ կատարուած փորձերը՝ սկսեալ Սթէնլիի միջոցէ. Լուսնոյ Լեռանց գօտիին գիտէն մինչեւ բրիտանական Միւզէոնին կողմէ ղրկուած արշաւախումբը։ Դուքսին արշաւախումբին յաջողութիւնը կատարեալ եղեր է, որովհետեւ կրցեր են հասնիլ նպատակէտին, որ էր ելլել Ռուվէնզորիի գագաթները 14,700 ոտք բարձրութեան վրայ։ Անոնց երկու բարձրագոյնները՝ որոնց վրայ դեռ մարդկային ոտք կոխած չէր, կոչած է Մարգարիտա և Ալեքսանտրա, մին՝ Իտալիոյ մայր թագուհւոյն և միւսը՝ Անգլիոյ թագուհւոյն անունով։

Բաց ի այդ երկուքէն՝ արշաւախումբը եօթը ուրիշ գագաթներ ալ խուզարկելով՝ անուանած է զանոնք Էլէնա, Սավոյա, Վիքթոր Էմմանուէլ, Էտուարտ է., Ռեմպէրթօ, Նօյանսա և Մաֆալտա, որոնք այսուհետեւ Ափրիկէի աշխարհացոյցին մէջ իրենց տեղը պիտի ունենան, ինչպէս և բոլոր երկիրները՝ զորս կտրեց անցաւ Ապրուձձէյի դուքսը իր արշաւախումբով, աւելի մանրամասն կը ծանօթագրուին Ափրիկէի այդ մասերու աշխարհագրութեանը մէջ, որովհետեւ Լուսնոյ Լեռները և իրենց գագաթները՝ (որոնց 13էն բարձրութիւնները ճշդած է դուքսը), հասնելու ու խուզարկելու համար հարկ եղած է շրջակայ ընդարձակ երկիրները տեսնել, քննել և ուսումնասիրել, որով կարեւոր ծառայութիւն մը մատուցած է աշխարհագիտութեան ուսման, որմէ կրնան օգտուիլ այսուհետեւ ուրիշ ճամբորդներ և գաղթականներ, որ հանքային, բուսային և կենդանական խուզարկութեան նպատակաւ ուզեն այդ կողմերը երթալ։

Այսպէս ահա Ափրիկէի արեւելեան այս երկրամասերուն շատ անծանօթ կողմերը ի յայտ եկան Իտալացի դուքսին ձեռնարկութեան շնորհիւ, ինչպէս թէ՛ Ափրիկէի և թէ աշխարհի ուրիշ մասերու գիտական խուզարկութեանց մէջ դեր ունեցած են սակաւան պարզ անհատները, որոնցմէ Պրազա ֆրանսացին 19րդ դարու մեծագոյն ֆրանսացիներու 14րդը համարուած է իր հայրենակիցներու աչքին, որոնք անոր կը պարտին իրենց արեւմտեան Ափրիկէի մեծ գաղութը։

Նոյնպէս սասնկ անհատներ են որ առաջին սկզբնապատճառներ եղած են եւրոպական գրեթէ բոլոր գաղութներուն, աշխարհի ամէն կողմը, սկսեալ Քոլոմպոսէն, Վասքօ տէ Կամայէն մինչեւ Լէվինկսթըն, Սթէնլի, Սէսիլ Րօտս, եւայլն, և այդպիսի ձեռներէց անհատներու շնորհիւ է որ կազմուած են Միացեալ Նահանգներէն, Քանատայէն սկսեալ մինչեւ Աւստրալիա և Պելճիական կամ անկախ Քօնկօ, միայն գլխաւորները յիշատակած ըլլալու համար, և ի բաց թողլով անթիւ անհամար միւս մեծ ու փոքր գաղթավայրերը որոնք կը ծաղկին այսօր երկրիս երեսը, Բեւեռէ Բեւեռ, Հասարակածէ մինչեւ Հակոտնեաները։

Եւ չմոռնանք թէ այս ամէնուն սաղմերը կամ կորիզները գիտական խուզարկութիւններ եղած են ընդհանրապէս։

Մ. ՆԱԹԱՆԵԱՆ

ԽԱՆԳՐԱԾ ԱՐԵՒՆԵՐ

Դեկտ.ի առաջին եօթնեակը մահացած չաբաթ մ'եղաւ շատերուս համար։ Դեռ չէինք մոռցած ողբացեալ Գալուստ Անդրէասեանի մահուան տարելիցին։ Իր գերեզմանական անշուք ու տխրամած փոսը տակաւին սեւ հողակոյտ մը կը մնայ, գետնի հաւասար, և զուրկ յիշատակի արժանաւոր շիրմաքարէ մ'ալ։ Ահա՛, նոր, նոր փոսեր ալ կը բացուին՝ մեր ուսուցչական սակաւաթիւ ու թաշկուկ հօտէն նո՛ր, նո՛ր արեւներ քաղելու...

Նախընթաց շաբթու՝ Վանէն հասած հեռագիր մը մահը կը գուժէր ողբացեալ Տիգրան Վարժապետեանի, և իր ընտանեկան համայնքը կը դրօշուէր աղեխարշ վշտերով։ Տիգրան Վարժապետեանը բնիկ Մշեցի էր՝ Զորոյ թաղէն, զաւակը հանգուցեալ Մելքոն վարժապետին, որ նոյնպէս իր օրերը և արիւնը կերած էր ուսուցչութեան մէջ, սա տարբերութեամբ որ Մելքոն վարժապետը ճերմակ մազ ու մօրուսի տարիքը թեւակոխած էր՝ աշխարհէ հրաժեշտ տալէ յառաջ, մինչ իր անդրանիկ որդին՝ Տիգրանը դեռ երիտասարդ և հազիւ 45ամեայ։

Վարժապետեանը շատ ծանօթ դէմք մ'էր գաւառի մեր ուսուցչական ասպարէզին վրայ, ուր նետուած էր 1883էն ի վեր, երբ՝ իբր աշխոյժ սան և ընթացաւարտ դուրս կ'ելնէր Մշոյ Նախկին փայլուն Կեդրոնական վարժարանէն։ Վարժապետեանը Մամուլին ալ անծանօթ չէր։ Նա պարբերաբար կը թղթակցէր Արեւելքին։ Բանաստեղծականներէ զատ՝ ունեցաւ այլընդայլոյ գրուածներ ալ, նկարագրական, քննադատական, երբեմն ալ դիւրագրգիռ տպաւորութեան տակ, որոնց կը մղէր զինք իր հոգեխօսական վիճակը՝ քննադատող արտայայտութիւններ ելն.։

Եթէ չեմ սխալիր, նա ամէնէն յառաջ՝ ուսուցչութեան կը կոչուի Բաղէշի Դատուանի գիւղը, ուր կարճատեւ շրջան մը կ'անցունէ և յետոյ կը փոխադրուի Բզէի Խուլֆի գիւղի վարժարանը, որոնք Պատրիարքարանէ նպաստաւորուած էին, դպրոցասէրներէ նուիրուած լումաներով։

Այս տեղ շատ երկար կը մնայ, մինչ ուսուցչական պաշտօնով և ուր վերջապէս կ'ամուսնանայ Խոշմաթլեան ծանօթ ընտանիքին պատկանող աղջկան մը հետ, ուրկէ ունեցաւ քանի մը զաւակներ, որոնցմէ սակայն միայն երկուքը կ'ապրին, ու մեծ տղան՝ արդէն իր մօտ տարած էր մեռնելէ յառաջ։

1892ին Մշոյ Նախկին Առաջնորդին միջնորդութեամբ Բզէին Մշոյ կեդրոնականին Ա. ուսուցչութեան կը հրաւիրուի, նախորդ ուսուցիչը հեռացած ըլլալուն համար։ Մօտ չորս տարի կը շարունակէ վերջին պաշտօնը։ Տեղւոյս Կեդրոն. վարժարանը կը սկսէր կորսնցնել իր փայլը, ուսուցիչներու ցանցառ թիւ մը հազիւ մնացած էր. այդ միջոցին, նպաստն ալ դադրած ըլլալով՝ Կեդրոնականը կը փակուի, և իր վերջին «մնաս բարով» կ'ըսէ։

Վարժապետեանը բաւական ատեն պարապ կ'անցունէ, յետոյ Բալու կ'երթայ՝ ուսուցչութեան պաշտօն կը ստանձնէ, ուրկէ Բաղէշ կը դառնայ Առաջնորդ Տ. Եղիշէ վարդապետի հրաւէրով մինչեւ 1902, անկէ վերջ կը ստանձնէ Ս. Կարապետի Ժառանգաւորացի Ա. ուսուցչութիւնը՝ իբր մէկուկէս տարի, ու դարձեալ կը լքուի։ Այս անգամ բաղդը կը քշէ զինքը Վան. նախ՝ Վարագայ որբանոցի, ապա Ախթամարայ Ժառանգաւորացի աւագ ուսուցչութեան, որուն մէջ վերջապէս կնքեց իր երիտասարդ ուսուցչի թափառական, յոգնած և անմխիթար կեանքը։

Իր զօրաւոր խառնուածքը լաւ առողջութիւն մը կը խոստանար, բայց դժբաղդաբար ինքն ալ աւելի ընծայած էր իր առողջութեան խանգարելուն ու աղքատութեան ծանրանալուն։ Երբ երկու ամիս յառաջ՝ Ախթամարէն կը հիւանդանայ ու Վան կը փոխադրուի, դարմանուելու։ Հազիւ քիչ մը կազդուրուած՝ Ախթամար կուգայ, հակառակ բժշկի յանձնարարութեան, ուր կը քաշէր զինքը իր սիրելի զաւկին կարօտը։ Եւ սակայն կրկին կը հիւանդանայ, Վան կը դառնայ, առանց այս անգամ կարենալու հոգին թափել անողոք ախտէն։

Ահաւասիկ տակաւին երիտասարդական հասակում՝ Գալուստ Անդրէասեան, Տիգրան Վարժապետեան, զատուեցան յաւիտենապէս՝ դպրոցներէ և իրենց տուն ու տեղէ։

Վարժապետեանի եղբայր և յարգողներու դիմումներուն վրայ՝ որոշուեցաւ որ դեկտ. 25ի կիրակին հանդիսաւոր պատարագ և հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուի։

Առաջնորդական Տեղապահ Գեր. Տ. Կորիւն Վրդ. Էլիտրամեան սիրայօժար պատրաստակամութիւն յայտնեց ոչ միայն դամբանական խօսելու, այլ և պատարագելու։ Եւ բաց այս, Ն. Գերապատուութիւնը՝ այսօր՝ կիրակի՝ կանուխ Զորոյ թաղի Ս. Աստուածածին եկեղեցին գնաց ու Ս. Պատարագը մատոյց ի ներկայութեան հոծ բազմութեան մը, որոնց հետ միասին ներկայ գտնուած են նաեւ քաղաքիս քահանայական և ուսուցչական դասերը։ Կը յուսամ, որ անձնական ակնածութեանս հետեւանօք կարելի չեղաւ որ անձամբ մասնակցէի յիշատակի այդ յարգանքին։

Պատարագի աւարտումէն վերջը տեղի կ'ունենայ հոգեհանգստեան արարողութիւնը։ Մահարձանին վրայ կ'երեւի ծաղկեայ պսակ մը՝ Տ. Սահակ քհնյ. Փափազեանի կողմէ։ Պատարագիչ հայր սուրբը թէեւ յոգնած՝ կ'արտասանէ յուզուած դամբանական մը՝ բնաբան առնելով Ս. Գիրքէն սա համարը — «Մանուկ էի մտաւոր և ոգւոյ բարւոյ վիճակեցայ։» Ապա եռեւէ եռեւ դամբանականներ կը խօսին Տ. Սահակ, Տ. Մեսրոպ, Տ. Աւետիս քահանաները։ Նոյնպէս ուսուցչական դասէն Պ. Պ. Գ. Մարգարեան, Հ. Համամճեան, Ն. Մարտիրոսեան, Գ. Թիւթիւնճեան, Ե. Տ. Կարապետեան, և աշակերտներէն երկուքը եւն. որոնք կը յիշեն անոր ուսուցչի յիշատակը, ներբողելով իր աշխատութիւնները եւն։ Վերջին հոգւոց մը և օրհնանք մը նախագահ հօր կողմէ, ու կը փակուի հոգեհանգստեան արարողութիւնը, մխիթարութիւններ ուղղելով անոր բոլոր պարագայից և բարեկամներուն։

Տիգրան Վարժապետեանը կը թողու այրի մը և երկու մատաղահասակ որբեր, ջուխտ մը եղբայրներ՝ որոնց առաջինը Տիրան Վարժապետեանը Զորոյ թաղային վարժարանի Ա. ուսուցչութեան պաշտօնը կը վարէ, ու քոյր մը Տիկին Աքրաձեան՝ Ա. վարժուհի Մշոյ Յ. Լազգեանց կտակի նպաստով մատակարարուող աղջկանց վարժարանին մէջ։

Ցաւալի է արդարեւ իր կորուստը իբր փորձ ու բազմամեայ ուսուցիչ և անդարմանելի մանաւանդ իր ընտանեկան համայնքին համար, որոնց առաջին խնամածուն ու պաշտպանն էր։

Հանգիստ յաւիտենական կը մաղթենք իր սառն ոսկորներուն և երկնային մխիթարութիւն իր վշտակիր պարագաներուն։

⁂ Նոյն շաբթուն իր վերջին հրաժեշտը կուտար [illegible] անցաւորիկ այս կեանքին բնիկ Մշոյ Սորտար գիւղացի Պ. Արտաշէս Ն. Սուլուեանը, որ վերջին երկու տարուայ ընթացքում Մշոյ Ս. Յովհաննու վանքի որբանոց-վարժարանի ուսուցչութիւնը կը վարէր։

Ցուրտ յունիսին էր։ Հիւանդութեան պատճառով ստիպուեցայ երկու շաբաթ անցունել Ս. Յովհաննու վանքում։ Պ. Արտաշէս իմ վաղեմի ծանօթն ու բարեկամն էր, բայց ոչ մէկ ատեն այնքան լաւ առիթ ունեցեր էի զինքն դիտելու և տեսնելու իբր վարժապետի և ուսուցանողի դերը։ Ոչ բարձրագոյն դասընթացքը աւարտած, ոչ մանկավարժութիւն ուսած էր Պ. Արտաշէս, բայց բնականէն ունէր մանկավարժի ձիրք, զոր տարիներու փորձառութեամբ մշակած և առաջնացուցած էր։ Այնքան մատչելի էր աշակերտներուն և այնքան մտերմական ձեւ մը ունէր իր դասախօսութիւնը, որ բոլոր տղաքը խանդաղատանօք կը հաւաքուէին իր շուրջը և առանց ձանձրանալու կ'ունկնդրէին կամ կը պատասխանէին։ Շատ հեզ փափուկ ձեւերով կ'ընդմիջէր դասը, կը գրգռէր տղոց ուշադրութիւնը, ու կը վերսկսէր։

Ինքն ալ մանաւանդ շատ զուարթ կը զգար զինքը և մխիթարուած, երբ աշակերտները գործնականապէս կ'ապացուցանէին թէ մարսած են դասը։ Հայերէնէ զատ տղաքը շատ յառաջադէմ էին թուաբանական և թէ բնական գիտութեանց մէջ։ Չնայելով որ իր պաշարը շատ համեստ էր թուրքերէնի և ֆրանսերէնի, կը փորձէր տղաքը փոքր ի շատէ մարզել երկու լեզուաց ալ նախագիտելիքներով։

Բնաւորութեամբ զուարթ, ծիծաղկոտ էր, և օժտուած երգիծաբանի սրախօսութիւններով։

Զբօսանքի լայն բաժին մը տուած էր տղոց և ամենեւին չէր ուզեր բիրտ պատիժներով նեղացնել զանոնք։ Բոլորն ալ սրտանց կը սիրէին զինք։ Ընկերասէր էր և շատ ներող սիրտ մը կը կրէր։ Չափազանց ուրախ կ'ըլլար, ու զինքը սրտանց մխիթարուած կը զգար, երբ աշակերտները պատրաստաբանութեամբ ապացուցանէին թէ սորված են իրենց դասերը, օգտուած են իրմէն. երբ՝ նոյնպէս հրապարակաւ գոհունակութիւն ստանար, կամ ներբող մը իր աշխատութեան ու հմտութեան համար։ Երբ որ մէկը ճշմարիտ արժանիք ունի, իրաւունք ալ ունի ներբողի կամ գովեստի։ Իսկ գովեստի ժամանակը անցաւ դժբաղդ հանգուցեալին համար. ժամանակ է որ մատուցանեմ իր յիշատակին իմ և իր բարեկամներու սրտաբուխ յարգանքները։ Սուլուեանը վանքը մնաց ու հոն թաղուեցաւ. բայց չգիտեմ ո՛ւր։ Արդեօք Քարակն աղբիւրակին մօտ, զոր այնքան կը սիրէր, և ուր հեղեղակ մը կ'ագուէր էր մատղաչ ձեռներովը սաներուն և խմբող թուփ տերեւաշատ սիրուն անտառին։ Երանի՜ թէ հոն թաղէին, և երբ, ամէն ամառուայ օրերուն Ս. Յովհաննու որբանոցի պատսպարեալները, երթային այցելել Քարակն, կանգնէին, օծնէին իր գերեզմանական հողակոյտն ալ ու ծառ մը մատղատունկ հովանի դնէին իրենց անբաղդ վարժապետի գերեզմանին։

Արտաշէս Սուլուեանը հազիւ 35—36ամեայ էր։ Դեռ լի աշխոյժով ու երիտասարդ։ Իբր ուսուցիչ պաշտօնավարած էր ի Բզէ, Ս. Կարապետ, ի Տիարպէքիր, դարձեալ ի Ս. Կարապետ. Մասնաւորապէս, որբանոց-դպրոցում Եղրդուտի Ս. Յովհաննու վանքին՝ ուր կնքեց իր վախճանը յետին չքաւորութեան մէջ։ Թողուցած է այրի մը և հինգ որբեր, անօթի, անխնամ և անպաշտպան, զի ինքն էր միակ պաշտպանը անոնց ամէնուն։ Իր մահը յառաջ եկաւ ֆլէգմոնայ ականջացաւէ մը, որմէ կը տանջուէր յանկարծ։ Չորս օր տառապելէ յետոյ լուր դրկած ու դեղ ուզած էր։ Դժբաղդաբար տեղական դարմանումները անօգուտ կ'ըլլան ու տակաւին տաքի վրայ յանկարծ ցաւը կը սաստկանայ, էլ դեղ չի կրնար ընդունիլ. լեզուն կը բռնուի և հոգին կը քաղուի։

Յաւիտենական հանգիստ քեզի, աղքատ վարժապետ, ու Աստուա՛ծ հոգայ քու անտէրունջ և անխնամ մնացած որբուկները։

⁂ Ու մահուան այս թուումները դեռ վերջ չգտան, ջուխտ մը մահեր ալ կան արձանագրելիք։ Մէկը կեանքի ծիլ-ծաղիկ ատենը 36 տարիի սեմին վրայ և միւսը ամենախորին ծերութեան՝ 106 տարիներու բոլորումին վրայ։ Առաջինն Եղբայր Զաքար՝ դեկտ. 2—3ի գիշերը իր մահկանացու կեանքին վախճանը կ'ընդունի՝ անակնկալ՝ մինչ իրաւամբ կ'երազէր ապրիլ երկար տարիներ, և երկրորդը՝ Ղարթ գիւղացի ծերունին Աբրէն՝ իր հասած-խամրած արեւը կը մարէ՝ ամբողջ դարու մը կեանքը ապրեցաւ, երբեմն համբայ, երբեմն աղքատ ու չքաւորութեան մէջ, այլ միշտ առողջ ու զուարթ։ Նա մինչեւ վերջին վայրկեանին չկորսնցուց իր ուշն ու միտքը, իր կորովն ու առողջութիւնը։ Իր մահէն ճիշդ շաբաթ մը յառաջ Մուշ կը

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (55)

ԺՈՒԼ ՄԱՐԻ

ԳԵՂԱՆԻ ԿՈՄՍՈՒՀԻԻ ՄԸ ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ
ԳԱՅԼԵՐՆ ՈՒ ԳԱՌՆՈՒԿԸ

Ը.
ՌՈՒԱԵՕՄՈՆԹԻ ԲԱԺԱՆՈՒՄԸ

—Երբեք այսքան երջանիկ եղած չեմ... Մնաց որ, սիրելի Ռօզա, մեծ լուր մը պիտի աւետեմ քեզի, որ երջանկութեան այս օրը պիտի փակէ և ուրախութեան լրումը պիտի ըլլայ քեզի համար... Այո՛, վաղը հօրդ պիտի յայտնեմ թէ իր աղջիկն ես դուն... Ալ եւս ո և է տարակոյս չպիտի ունենայ... Բացարձակ ստուգութիւն մը պիտի ըլլայ իրեն համար... Կ'երդնում, աղջիկս... Վաղը անպատճառ հօրդ և իմ քովս պիտի գրաւես այն տեղը, որ քուկդ է իրաւամբ, ըսաւ Սիւզան դողդոջուն ձայնով։

Մայր ու աղջիկ բաժնուեցան իրարմէ։

Կոմսուհին, Ռուաեօմոնթ դարձին, զգաց որ կոմսը, Նաթալի և իր զաւակները կառքէն վար կ'իջնէին։ Նաթալի յաղթութեամբ շողշողուն աչքեր ունէր։ Ռէմիրէմոնթէն կը դառնար։ Այրին, օգտուելով Սիւզանի բացակայութենէն, իր հետ տարած էր կոմսը։ Միւսները նօտարին քով կը գտնուէին՝ իրենց ստորագրութիւնները դնելու պատրաստ։

Ու ստորագրած ալ էին։

Սիւզան հասկցաւ եղածը։ Սիրտը ճմլուեցաւ։ Յետոյ գլուխը վեր առաւ։ Սիւզան կը խորհէր.

—Ի՜նչ փոյթ եղածը... Երբ օրինաւոր զաւակը երեւան ելլէ, կատարուած գործողութիւնը չեղեալ պիտի համարուի, քանի որ բուն զաւկին իրաւունքները գրաւուած են...

Ամբողջ գիշերն անքուն անցուց, պատշգամին վրայ կրթնած։ Ցածէն գիւղը, մայր ու աղջիկ, որոշեալ ժամերու, հեռուէն նշաններ կ'ընէին իրարու, վառուած ու մարած լամբարներու միջոցաւ։

Այդ գիշերն ալ մայր ու աղջիկ իրարու հետ հաղորդակցեցան նշաններով։

Կոմսը ուշ կ'ելլէր առտուն։ Սիւզան չփորձեց առաւօտուն տեսնել իր ամուսինը։ Ժամը տասնի միջոցին, երբ կոմսը կը պատրաստուէր դուրս ելլելու, կարճ պտոյտ մը կատարելու համար, Սիւզան ամուսնոյն քով ուղղուեցաւ։

—Երէկ ստորագրեր էք այն թուղթը, որ ձեր անարդարութիւնը կը նուիրագործէ...

—Այո՛, անօգուտ էր սպասել ձեր խոստացած ապացոյցին...

Աչքերը գոցելով, Սիւզան մեղմօրէն պատասխանեց.

—Ինծի հետեւեցէք... Այդ ապացոյցը պիտի ընծայեմ ձեզի...

Կոմսը, տժգունած ու անձայն, տղու մը պէս հեզութեամբ հետեւեցաւ կնոջը...

Թ.
ՄԵՌԵԱԼԻՆ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Նաթալի տեսաւ կոմսին ու կոմսուհիին դուրս ելլելը։ Սիւզան տեսակ մը յափշտակութեան մէջ կը գտնուէր։

Այրին մտովի հարցուց.

—Ո՞ւր կ'երթան անոնք։

Նաթալի վախնալիք բան մը չունէր, քանի որ թուղթերը ստորագրուած էին։ Ռուաեօմոնթի բաժանումը եղած լմնցած էր։ Միշէլ ու Լօրան տէրն էին Ռուաեօմոնթի հողային կալուածին...

Ուրեմն...

Հակառակ ասոր, Նաթալիի միտքը վրդոված էր։ Փութաց անոնց հետեւիլ, և դղեակէն բաւական հեռու, ետեւէն հասաւ այն վայրկենին՝ երբ անոնք կը մտնէին։ Սիւզան ամուսնոյն ձեռքէն բռնած, կը քաշէր կը տանէր տղու մը պէս։

Կոմսը բնաւ չէր դիմադրեր, այլ անգիտակցօրէն կը յառաջանար, ի տես կոմսուհիին մոլորուն աչքերուն, որոնք խօլ արտայայտութիւն մը ունէին։

Նաթալի դարմանալով սպասեց, ինքզինքը ծածկելով։ Բայց Սիւզան ետին դարձաւ և Նաթալին նշմարելով կանգ առաւ։

—Դարձեալ ա՛ն է։

—Ո՞վ տեսար։

—Քո՛յրդ...

—Կը սխալիս։

—Ո՛չ, սա թփուտին ետեւ ծռած է, որպէս զի չտեսնուի... Չեմ ուզեր որ մեզի ընկերանայ... Մեր տունը դժբախտութեան մատնողը ա՛ն է... Մեր տունը մուտ գործելէն ի վեր՝ արցունքը անպակաս եղած է տան մէջ... Քեզի ըսելիքս, ուրիշի մը կողմէ պէտք չէ լսուի... Եւ ինչ որ պիտի տեսնես հիմա, Աստուծմէ զատ ուրիշ վկայ չպիտի ունենայ։

Նաթալիի կողմը ուղղուեցաւ Սիւզան։

Այրին տեսնելով որ իր հոն ըլլալը հասկցուած է, իսկոյն երեւան ելաւ, շփոթութեան մատնուած։

—Ինչո՞ւ համար մեզի կը հետեւէիր, հարցուց կոմսը աշխուժով։

—Տկար ըլլալուդ համար չեմ ուզեր որ երկար պտոյտներ կատարես...

—Շնորհակալ եմ, Նաթալի, ըսաւ կոմսը մեղմ շեշտով մը։ Լաւ կը զգամ ինքզինքս, և հետեւաբար կրնաս զիս առանձին ձգել՝ ճամբաս շարունակելու համար...

—Չե՞ս ուզեր որ քեզի ընկերանամ։

—Ո՛չ։

—Կը վռնտե՞ս զիս, հարցուց Նաթալի գունատած։

—Ինչո՞ւ ամէն օրուընէ տարբեր ընթացք մը ունինամ քեզի հանդէպ... Չեմ վռնտեր քեզ... բայց պէտք է գիտնաս որ Սիւզանի հետ առանձին մնալ կ'ուզեմ... Ուրեմն...

—Լա՛ւ, ներողութիւն կը խնդրեմ ձեր երկուքէն ալ...

Նաթալի կեղծաւոր դէմք մը առաւ, աչքերը խոնարհեցուց և յամրաքայլ հեռացաւ, մինչ երիկ կնիկ կը շարունակէին իրենց ճամբան։

Սիւզան, նորէն ամուսնոյն ձեռքէն բռնած, կը քաշէր կը տանէր զանի։

Զղջացած ու յափշտակուած, կոմսուհին կը մրմնջէր.

—Եկո՛ւր։

—Ո՞ւր կը տանիս զիս։

—Շատ մօտիկ տեղ մը։ Շատ ճամբայ չմնաց...

—Բնակութիւն չկայ այս կողմերը։

—Սօ-տը-Բիքի մէջ, անդունդին մօտ, կանգ պիտի առնենք։

—Այո՛, գիտեմ, տեղը վտանգաւոր է... Անդունդը եզերող արահետը յաճախակի փլուզումներու ենթակայ է... Մնաց որ, այդ արահետը բանուկ չէ ալ եւս...

Կոմսը կանգ առաւ ու Սիւզանի նայեցաւ։ Ցաւալի յիշատակ մը ինկաւ իր միտքը։

Կը խորհէր թէ Մարսէլ հոս մեռած էր...

Նաեւ կը խորհէր թէ Սիւզանի վրայ ծանրացած էր այդ մահուան պատճառը...

—Այո՛, այդ ճամբան բանուկ չէ ալ եւս այն օրէն ի վեր երբ թշուառականին մարմինը ջախջախուած գտան այն անդունդին խորը, ուր մղած էի զինքը...

Կոմսը սարսռաց։ Սիւզան կ'ամբաստանէր ինքզինքը։ Ինչո՞ւ այդ բանը երկար տարիներ յետոյ։ Ինչո՞ւ այդ մայլ տեղը կ'առաջնորդէր զինքը, ուր երկաթէ խաչ մը անկած էին, իբր յիշատակ տառամին։

Կոմսն ու կոմսուհին օձապտոյտ արահետներէ կը յառաջանային։

Կոմսուհին չէր դադրեր ըսելէ.

—Եկո՛ւր, եկո՛ւր...

—Ինչո՞ւ համար հոս և ո՛չ այլուր։

—Եկո՛ւր... արիացի՛ր, քու երջանկութեանդ կը դիմես... Քանի որ ապացոյց մը կ'ուզես, պիտի ընծայեմ քեզի... Ու պիտի հաւատաս ինծի...

(Շարունակելի)

գտնուէր, և երբ Մուշ գար, անպատճառ ինծի կ'այցելէր, որովհետեւ իր պատուական և անհամեմատ հէքիաթներուն սիրողներէն և ունկնդիրներէն մէկն ալ ես էի։ Ամէն հեղ, քալելով կուգար ու քալելէն յոգնիլ չէր գիտեր։ Թէպէտ երկարակեցութիւնը ընդհանրապէս բնատուր կամ ժառանգական է, բայց ծերունի Աբրէին իր առողջութիւնն ու երկարակեցութիւնը կը պարտի նաև իր չարքաշ ու սակաւապէտ կեանքին։

ԳՆԴԱՄ

ՄԱՐԱՇԻ ԿԵԴՐ. ՀՈԳԵՒՈՐ ԼՍԱՐԱՆԸ

Մարաշի հայ ժողովուրդը վաղուց կրօնասէր, և միանգամայն քարոզասէր ժողովուրդ մըն է։ Արդ՝ թէ՛ քարոզի համար այլադաւան բեմերու դիմողները, թէ՛ կիրակիի սրբութեան դէմ մեղանչելով, ղովիկ ու ղուլալ ջուրերու ափունքները, և ծառաստաններու ու այգեստաններու մէջ գեգերողները, թէ՛ տուներու մէջ պարապ ժամանակ անցընողները իրենց զբօսասիրական ծոյլ ընթացքէն ետ կեցնելու համար, բացուեցաւ Կեդրոնական Հոգեւոր Լսարանը, Ազգ. Կեդր. վարժարանին մէջ, որ 1880ին կառուցուած միայարկ հոյակապ ու ընդարձակ շէնք մըն է։

Լսարանը շատ զարգացաւ և արդիւնաւորուեցաւ, շնորհիւ ժողովրդական ազդեցիկ քարոզիչներուն ծանօթ Արժ. Տ. Ղեւոնդ քահանայ Տ. Նահապետեանի, Տ. Կարապետ քհնյ. Կիլիկեանի. առաջինը Հալէպ և երկրորդը Այնթապ կը գտնուին հիմա, երկու հոգելոյս քահանաներու, Տ. Գէորգ Զափրաստեան և Տ. Արսէն Աւագեանի և Կեդր. վարժարանի վաստակաւոր դասատուներէն հանգուցեալ Սարգիս էֆ. Սամուէլեանի նման անխոնջ բեմբասացներու, և այսպէս տասնըհինգ տարիներ անընդհատ ու անխափան շարունակեց։ Այս յարգելի անձերու կրօնական, բարոյական, հմտալից ճառերն ու քարոզները դեռ թարմ են սրտերու մէջ, և ժողովրդեան գնահատութեան ու գոհունակութեան արժանացած են. օրինակ ըլլալ անոնց յիշատակն ու նախաձեռնարկը. Լսարանին այս Ա. շրջանն է։

Բ. շրջանը կը սկսի 1904էն. վերջին տարիներու մէջ հոգեւոր դասախօսութիւնները դադրեցան, այս պատճառով շատեր այլադաւան բեմեր դիմեցին և Մարաշի իւրաքանչիւր եկեղեցւոյ մէջ քարոզիչներու — վարդապետ կամ քահանայ — չգոյութեան պատճառաւ եկեղեցիներու սրբազան բեմերը լռութեան մատնուած ըլլալով, կրօնական ու Ազգ. ժողովներու սրտուած խնդրագիրներ քաղաքի և Կեդր. Լսարանի բացման շուրջը կը դառնային։

Թէպէտ և այս ժամանակամիջոցին տեղ տեղ լսարաններ երեւցան, բայց քարոզասէր ժողովրդեան կրօնական պէտքերուն գոհացում տալու համար փոխանակ վեց եկեղեցիներու ժողովրդեան համար զատ զատ լսարաններ հաստատելու, կեդրոնական լսարանով մը միանգամայն ամենքն ալ գոհացնելու համար՝ Գաւառական Վարչութիւնը քարոզչական յանձնաժողով մը ընտրեց, և նախկին Կեդր. Հոգեւոր Լսարանին վերաբացումը որոշեց։ Քարոզչական յանձնաժողովոյ անդամներն են՝ Տ. Տիգրան քհնյ. Մէրճէնեան (Ատենապետ), Տ. Հմայեակ քհնյ. Վարժապետեան (քարտուղար), Տ. Արսէն քհնյ. Տէր Յովհաննէսեան, Տ. Սահակ քհնյ. Տէր Պետրոսեան, Նազարէթ էֆ. Վանոքեան (գանձապետ), Սողոմոն էֆ. Ոսկերիչեան, Յակոբ էֆ. Գալէմճեան, Յովսէփ էֆ. Տիւշէքճեան, Կարապետ էֆ. Զօրայեան։

Այս կարգադրութեամբ՝ Հոգեւոր Լսարանը վերաբացուեցաւ 1904 փետրուար 29 Տեառնի կիրակին, նախագահութեամբ հոգելոյս Տ. Կարապետ եպիսկոպոս Բէչէեանի, որ այն ատեն Մարաշ կը գտնուէր։ Լսարանը՝ երկուքուկէս տարիէ ի վեր անընդհատ կը շարունակուի։ Լսարանին մէջ նախ կ'երգուին մէկ քանի Շարականներ, Մեղէդի և Տաղեր խիստ ներդաշնակօրէն, Տէրունական Հայր Մերէն վերջը քարոզ կը խօսուին, երբեմն մէկ և երբեմն երկու անձինք Ս. Գրքէն բնաբան մը առնելով և պահպանիչով մը կը փակուի Լսարանը։ Հոգեւոր Լսարանին մէջ կը խօսին՝ Տ. Տիգրան քհնյ. Մէրճէնեան, Տ. Հմայեակ քհնյ. Վարժապետեան, Տ. Արսէն քհնյ. Տ. Յովհաննէսեան, Տ. Սահակ քհնյ. Տ. Պետրոսեան և Կեդր. վարժարանի դասատուներէն՝ Սողոմոն էֆ. Ոսկերիչեան և Յակոբ էֆ. Գալէմճեան։

Հոգեւոր Լսարանին նպատակը եղած է ժողովուրդին հոգեւոր կեանքը ազնուացընել և Աւետարանի ճշմարտութիւնները մատչելի ընել։ Իսկ լսարանական պնակի հասոյթով, հոգալ հայ աղքատ ուսանողներուն դպրոցական պիտոյքը, եկեղեցական ու վարժարանական շինուածքներու սատարել կարելի եղածին չափ, և օգնել կարօտներուն։

Ուրախ ենք, տեսնելով որ Հոգեւոր Լսարանին ջանքերը ապարդիւն չեն մնար կրօնական տեսակէտով։

ՀՄԱՅԵԱԿ ՔՀՆՅ. ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ

Մարաշ

ՊԱՐԶ ԿԵԱՆՔԸ

Գրեց՝ ՇԱՐԼ ՎԱԳՆԷՐ

Թարգմանեց՝ ՅՈՎՀ. Ս. ԱԼԻՔՍԱՆԵԱՆ

Շահեկան, բարոյալից և խրատէս հատոր մը, որ «Դարուն մեծագոյն գիրքերէն մէկն» կոչուած է։

Մատթէոսեան խնամոտ տպագրութիւն, մաքուր թուղթ, սիրուն և ճաշակաւոր կազմ. էջ 168։

Գին՝ միայն 3½ ղրուշ։

Դիմել Մր. Բիժի, Ամերիկեան խան, Կ. Պոլիս։ Կը ծախուի նաև Թարգմանիչին քով՝ Հայունեաց վարժարան, Ասատողար, ինչպէս նաև Պոլիս գրավաճառներու քով։

5—4

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԱՆՏԱՌՆԵՐԸ

Կայս. Կառավարութիւնը վերջերս բանիմաց միջոցներ ձեռք առաւ, թէ՛ պետական գանձը և թէ բնակչութիւնը զերծ պահելու համար անտառներու աւերումով առաջ եկած վնասներէն։

Արդարեւ, անտառները անհրաժեշտ են, ջուրերու ընթացքը կանոնաւորելու և պարբերական ողողումներու առաջքը առնելու համար, որոնք երկրագործութեան համար աղէտալի են։ Անտառները ո՛չ նուազ պիտանի են՝ օդը մաքրելու և խոնաւութեան որոշ աստիճան մը առաջ բերելու տեսակէտով, որոնք նպաստաւոր են արմտիքի և հողային բերքերու մշակութեան։

Մերթ բնակչութիւնը անտեղեակ է անտառներու բազմապիսի առաւելութեանց, մերթ դիւրին շահ մը գրպանելու համար՝ անխորհուրդ կերպով կը կտրէ անտառներու ծառերը, մերթ անտառներու ճարակ գտնելու համար անտառները մարգագետիններու կը վերածէ։ Իսկ երկրագործներն ալ մշակութեան դաշտերու կը փոխակերպեն զանոնք։ Այսպէս՝ սաստիկ անտառներու փճացման պատճառ կ'ըլլան ո՛չ միայն Թուրքիոյ այլեւ ուրիշ երկիրներու մէջ։ Բայց մեր բնակչութիւնը պէտք չէ ձեռքերը ծալլած նստի և Կայս. Կառավարութեան կողմէ ձեռք առնուած ազդու միջոցներով բաւականանայ, անտառներու փճացման սոսկալի աղէտին առաջքը առնելու համար։

Ստուգիւ, չի բաւեր անտառներու աւերումը արգիլել, այլեւ նոր անտառներ տնկարկելու միջոցներուն վրայ խորհիլ։ Ասիկա բնակչութեան վրայ ծանրացող պարտք մըն է։

Պէտք է որ բնակչութիւնը և դրամատէրերը ըմբռնեն այն աւագ կարեւորութիւնը զոր ունի անտառներ հաստատելու խնդիրը, մեթոտիկ կերպով առաջ բերուած։

Մեր անտառներուն բաւարար հասոյթ մը չունենալուն պատճառն է հաղորդակցութեան միջոցներու պակասը, որով անտառներէն կտրուած փայտերը չեն կրնար նաւահանգիստները փոխադրուիլ։

Նաւահանգիստներու մօտ և գետական պայմաններու մէջ նպաստաւոր գետիններու վրայ կատարուած անտառի տնկարկումները դարման մը չեն կրնար ըլլալ մանրամասնուած չարիքին։

Մնաց որ, անտառական շարժումը այն դարուն ուր կ'ապրինք, կերպարանափոխուած է փայտի վաճառականութիւնը,

Հանքային վառելիքները ամէն տեղ փայտին տեղ բռնած են ջեռուցման գործին և ճարտարարուեստին մէջ, մինչ ատաղձի խնդրանքը մեծ համեմատութեամբ աւելցած է։

Հետեւաբար ատաղձ պէտք է արտադրել, մինչ օսմանցի հողատէրը վառելափայտ կ'արտադրէ ամէնէն աւելի։

Երբ բնութիւնը ամէն տարի մէկ հեկթար անտառի վրայ միեւնոյն քանակութեամբ փայտ առաջ կը բերէ, այնպէս մը պէտք է կատարել աշխատութիւնը որ վարձահատոյց ըլլայ ան։ Զգալապէս կը կրկնապատկէ փայտի արտադրութիւնը, մէկ սթէր վառելափայտի տեղ մէկ սթէր ատաղձ ձեռք բերելով։ Այս մասին փորձ կատարուած է։

Այս բանը կը կատարուի ծանօթ եւ փորձուած եղանակներով. անոնց ամբողջութիւնը կը կազմէ անտառաբուծութիւնը։

Կ'ընդունինք որ օսմանցի հողատէրը, իր սեփական միջոցներով, չի կրնար անտառներու տնկարկում կատարել գիտական պայմաններու մէջ, մանաւանդ ընդարձակ սահմանի վրայ։

Ուստի օսմանցի դրամատէրին աջակցութիւնը անհրաժեշտ է և այդ թանկագին աջակցութիւնը՝ գիւղական համայնքներու համար հարստութեան աղբիւր մը պիտի կազմէ, խնայողական տեսակէտով։

Թուրքիա օտար երկիրներէն շինութեան փայտ կ'արտածէ, տարեկան 500,000 օսմ. ոսկիէն աւելի արժէքով։

Գիւղական համայնքները և օսմանցի դրամատէրերը անսպառ հասոյթի աղբիւր մը պիտի ունենան, եթէ լաւ պահեն արդէն իսկ գոյութիւն ունեցող անտառները, և անոնք որ ապագային պիտի հաստատուին, ատաղձի արտադրութեամբ աւելցնելու համար հասոյթը։

Շատ քիչ անձեր հղացեր գաղափար մը ունին թէ ո՛րքան լաւ հասոյթ կ'արտադրեն, երբ դրամագլուխները անտառ հաստատելու կը գործածուին։ Փորձառու անտառապահներ կ'ըսեն թէ այդ դրամագլուխները շատ մը պարագաներու մէջ կը տասնապատկուին յիսուն տարիէ նուազ ժամանակամիջոցի մը մէջ, և հազուագիւտ չեն այն օրինակները, ուր շատ աւելի վարձահատոյց եղած է անտառներու շահագործումը։

Այսպիսի օրինակ մը կը յիշուի Ֆրանսայի մէկ համայնքին մէջ, որ 1857ին, Ժիւրայի մէջ անտառ մը տնկուած է բոլորովին խոպան գետնի մը վրայ։ 1905ին, 48 տարի յետոյ, անտառապահը իր ասպարէզին սկզբնաւորութեան ատեն տնկած անտառը տեսնել ուզեց, հասկնալու համար թէ ի՛նչ եղած է ան։ Որքա՜ն մեծ եղաւ իր զարմանքը, երբ իր առջեւ գտաւ բարձրաբերձ ծառերու սքանչելի անտառ մը, ուր գտնուած ծառերը քանի մեթրի կը հասնէին։ Իր ապշութիւնն աւելի մեծ եղաւ, երբ անտառին ծառերուն հաշիւը կատարուեցաւ։ Վաթսուն ար մակերեսի մը վրայ գտնուած ծառերուն արժէքը մօտաւորապէս կը հասնէր ութը հազար ֆրանքի։ Այդ անտառին տնկարկումը դրեթէ հարիւր ֆրանք ծախք պատճառած էր։

Այսպէս, Ֆրանսայի զանազան կողմերը, բազմաթիւ նախաձեռնութիւններ ունեցած են։ Արեւելեան մասերուն մէջ, համայնքներ և անտառային դպրոցական ընկերութիւններ ամէն տարի միլիոններով ծառ կը տնկեն։ Պիրենեանց մէջ, լեռներու յարդարման Ընկերակցութիւնը անշահախնդիր ջանքեր կը կատարէ, լեռնցիները ծառի սիրահար դարձնելու համար։ Վերջերս քառասուն հեկթարի չափ անմշակ գետիններ տասնըութը տարուան համար վարձու տրուած են, տարեկան մէկ ֆրանք վարձքով։ Կ'արժէ այդ օրինակին հետեւիլ։

(Կ. Պոլսոյ առեւտր. Սենեակի լրագիր)

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՎԱՏԻԿԱՆ

Ֆրանսայի եպիսկոպոսներուն յայտարարութիւնը, զոր հրատարակեցինք, Եկեղեցւոյն ու Պետութեան բաժանման խնդիրը նոր երեւոյթի մը տակ կը ներկայացնէ։ Արդարեւ զինալի է որ Ֆրանսայի եպիսկոպոսները, որոնք Վատիկանի կողմէ տրուած կարգախօսներուն կը հնազանդին, բնաւ չէին ուզեր ընդունիլ բաժանման կատարուած իրողութիւնը, կառավարութեան կողմէ Պապին հետ բանակցութեան չձեռնարկուած։ Կղերականները, կ'ըսուէր, իրաց կացութիւնը այն ատեն միայն կըրնային ճանչնալ երբ Վատիկանի ու կառավարութեան կողմէ համախորհուրդ սահմանուած ըլլար. արդ, հիմա եպիսկոպոսներ են որ պայմաններ կ'առաջարկեն։ Կը յայտարարեն թէ անդրդուելի կերպով հաւատարիմ պիտի մնան իրենց նախորդ յայտարարութեանց. նաև անփոփոխ պիտի պահեն իրենց բոլոր բողոքները, բայց միեւնոյն ատեն կ'ըսեն թէ տրամադիր են օրինաւորապէս փորձել կրօնքի հանրային պաշտամունքին մէկ կազմակերպութիւնը, եթէ օրէնքին կարգ մը մութ կէտերը փարատին։ Եպիսկոպոսներուն կողմէ առաջարկուած պայմանները ամէնէն աւելի սա կէտերուն վրայ հիմնուած են.— Մէկ կողմէ կառավարչին կամ քաղաքապետին և միւս կողմէ եպիսկոպոսներուն կամ երէցներուն միջեւ կնքուած վարչական պայմանագրութիւնը, այս վերջիններուն համար ապահովելու կրօնական շէնքերուն վայելումը, պէտք է տրամադրէ որ պայմանագիր երէցները գործեն իրենց եպիսկոպոսներուն կողմէ տրուած իշխանութեան համաձայն, և անոնց պրտօնութեամբ։ Ուրեմն եպիսկոպոսն է իրական տէրը, եպիսկոպոսը որ ուղղակի Վատիկանէն կախում ունի, այնպէս որ Պապին հեղինակութիւնը, զոր Ֆրանսայի կառավարութիւնը չի ճանչնար, նորէն հաստատուած է ի վնաս կառավարչին կամ քաղաքապետին վարչական իշխանութեան՝ կրօնքի շէնքերուն, որոնք Պետութեան, Նահանգին կամ համայնքին սեփականութիւնն են։ Այդ պայմաններուն մէջ շատ հեռուն են կրօնական ընկերակցութիւններէ, որոնք նոյն իսկ բաժանման դրութեան հիմերը ըլլալու էին և շատ դիւրին կը հասկցուի որ հակակղերականները հակառակին այն պարագային թէ կառավարութիւնը ընդունի եպիսկոպոսներու պայմանները։ Անցեալ օր Ֆրանսայի Երեսփ. ժողովին մէջ այդ առթիւ խիստ շահեկան շարժում մը տեղի ունեցաւ։ Պ. Բրիան որ ժողովին բեմէն կը պաշտպանէր հաւաքման մասին նախնական զեկոյցէ զերծ մնալու նկատմամբ իր նոր ծրագիրը, նախ յայտարարեց թէ եպիսկոպոսներուն նոր յայտարարութիւնը Պետութեան ասպարէզ կարգելու պարագայ մը չի նկատեր։ Անշուշտ այդ խօսքերէն բնականաբար հետեւցաւ թէ կառավարութիւնը պիտի կրնայ, եթէ չընդունի եպիսկոպոսներուն պայմանները, գէթ զայնս իբրեւ հիմ նկատել նոր վիճաբանութեան մը, որ կարելի է համաձայնութեան ձեւի մը յանգի։ Երեսփ. ժողովի դուրսի սրահներուն մէջ յուզում պատճառած էր կրթական ու կրօնքի նախարար Պ. Բրիանի այդ ընթացքը։ Գիշերուան նիստին մէջ Պ. Բրիան վերստին խօսք առնելով քննադատեց եպիսկոպոսներու յայտարարութեան սպառնալից շեշտը, յարելով որ անոնց պայմանները անընդունելի էին։ Անշուշտ այդ մասին ընթացքի փոփոխութիւն մը կայ, որ արդիւնք է մեծամասնութեան սաստիկ մէկ մասին քայքայուելու սպառնալիքին։ Դժբախտութիւնը այն է որ արմատական-ընկերվարական ձախակողմին խմբովները, որոնց հակակղեր աղանդականութիւնը կղերական մոլեռանդութեան չափ ողբալի է, չեն ուզեր հասկնալ թէ նախարարութեան պարտքն է կարելի եղածին չափ առաջքը առնել այն ամէն բաներուն որոնք կրնան հաւատայնել տալ կրօնական հալածանքի մը և թէ հարկ է բաժանումը իրականացընել այն տեսակ պայմաններու մէջ որ հանրային բարեկարգութիւնը անվթար մնայ։ Պէտք է խոստովանիլ թէ Կլեմանսօ դահլիճը և մասնաւորաբար Պ. Բրիան մինչեւ հիմա ողջմտութեան սխալ մը բնաւ չեն գործած այդ շատ դժուարին ու շատ փափուկ պայքարին մէջ։ Ֆրանսայի եպիսկոպոսները հիմա կը լքանեն բացարձակապէս անհաշտ կեցուածը, ուր նախապէս հաստատուած կ'երեւային. այդ պարագան ցոյց կուտայ համեմատական թուլացում մը։ Չընդունելով հանդերձ եպիսկոպոսներուն առաջարկած պայմանները բոլոր իսկ իրենց վիճակին մէջ, որոնք անընդունելի են, քանի որ եկեղեցական իշխանութեան ճանչումը առաջ կը բերեն, հիմա կարելի է յուսալ թէ հետզհետէ ձեռք կը բերուի գոհացուցիչ լուծում մը։ Այդ պատճառով է որ Ֆրանսայի Նախարարութիւնը պէտք է միշտ ցոյց տայ ամենամեծ լայնախոհ ոգի մը։ Բաժանումը կատարուած իրողութիւն մըն է, որուն վրայ ալ եւս հարկ չկայ խօսիլ, բայց քանի որ բնաւ խնդիր եղած չէ կրօնական հալածում կատարել, Ֆրանսայի Նախարարութեան համար անպատեհութիւն մը պիտի չըլլայ երբ հաւանի բարեկամական կարգադրութեան մը, երբ Ֆրանսայի եպիսկոպոսները ընդունին նոյն իսկ Եկեղեցին ու Պետութեան բաժանումը և աշխատին միայն դիւրութիւններ ձեռք բերել՝ կրօնքի պաշտամունքին համար, որուն դիմադրելու մասին ոչ ոք շահ մը ունի։ (Լեն. Պիժ)

ԼԱ ՀԷՅԻ ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Բարիզէն կը հեռագրեն Վիեննայի թերթերուն թէ դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ տիրող կարծիքը այն է որ, ցոյց տրուած համակրութիւններէն դատելով, Լա Հէյի խաղաղութեան Դեսպանախորհուրդը հաւանօրէն յառաջիկայ ամրան գումարուի։ Իրբեւ անհաւանական կը նկատուի այն պարագան թէ Վատիկանի կողմէ ներկայացուցիչ մը պիտի ղրկուի այդ Դեսպանախորհուրդին։

ԱՆԳԼԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

Լոնտոնէն լուր կը հաղորդեն վիեննական թերթերուն թէ սխալ է այն տեղեկութիւնը որուն համաձայն Անգլիոյ Թագաւորը առաջադրած ըլլայ Բանթէբէ (Պիրենէանց մէջ) երթալ՝ Պիարից գտնուելու պահուն։ Շատ հաւանական է որ Էտուարդ Է. ամբողջ մարտ ամիսը Պիարից մէջ անցընէ. նաեւ կարելի է ենթադրել թէ Պիարիցէն ետքը, ապրիլի սկիզբները պիտի ձեռնարկէ այն պտոյտին զոր Անգլիոյ Թագաւորը ամէն տարի կը կատարէ Միջերկրականի մէջ։

—Անգլիոյ Թագաւորն ու Թագուհին որ Բարիզ հասան, մինչեւ փետր. 9 այսինքն ութ օր շարունակ Բարիզ պիտի մնան, Լանքաստըրի կոմս ու կոմսուհի անունով, որ ի վաղուց հետէ արքայական ամոլին ճամբորդութեան անունն է։ Էտուարդ Թագաւորը փափաք յայտնած է մէկ քանի օր պարզ քաղաքացիի մը պէս ապրիլ Բարիզի մէջ։ Թագաւորը պիտի օթեւանի անգլիական դեսպանատան մէջ, և Ալեքսանտրա Թագուհին ալ Տիկին տը Կրէյի ապարանքը։ Այս տիկինը անգլիացի ազնուականուհի մըն է և մեծ դեր կը կատարէ Լոնտոնի արուեստագիտական աշխարհին մէջ և Բարիզի մէջ ալ շքեղ ապարանք մը ունի։ Էտուարդ Թագաւորը գահակալութենէն ի վեր առաջին անգամն է որ Բարիզ կ'այցելէ Թագուհիին հետ։

—Հակառակ Անգլիոյ Էտուարդ Թագաւորին, Ալեքսանտրա Թագուհիին և Վիքթորիա իշխանուհիին դէպ ի հարաւային Ֆրանսա այս օրերս ըրած ճամբորդութեանց, «Բրէս Ասօսիէյշըն» իրազեկ աղբիւրէ կը հաղորդէ թէ Թագաւորը վերադառնալով, փետրուար 12ին անձամբ պիտի բանայ Խորհրդարանը։

ԳԵՐՄԱՆԵՒԻՐԼԱՆՏԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Ուաշինկթընէ հասած լուրերուն նայելով, Ամերիկայի իրլանտական Միաբանութեան և գերմանեւամերիկեան Ընկերակցութեան միջեւ դաշնագրութիւն մը կնքուած է, որ շատ մեծ ազդեցութիւն պիտի ունենայ Անգլիոյ քաղաքական շահերուն վրայ։ Այս երկու ընկերակցութեանց անդամներուն թիւը երկու միլիոնէ աւելի է։ Այս դաշնագրութիւնը որ կնքուած է գլխաւորաբար Ամերիկայի բարգաւաճման համար, իրեն գլխաւոր նպատակ ունի ընդդիմանալ Մ. Նահանգաց և ուրիշ ո և է տէրութեան մը միջեւ գաղտնի կամ յայտնի դաշնագիր կնքուելուն, և սահմանափակել գաղթականութեանց հոսանքը։ Իրլանտական միաբանութեան նախագահը յայտարարեց թէ իր Միաբանութեան և գերմանեւամերիկեան Ընկերակցութեան մի եւ երկար ատենէ ի վեր բարեկամական յարաբերութիւններ գոյութիւն ունին։ «Գերմաններն էին, ըսաւ, որ պահեցին մեր լեզուն. մինչդեռ Անգլիա ջնջել փորձեց զայն, թէ Գերմաններն էին նաև որ Իրլանտացւոց հետ քով քովի պատերազմեցան այս երկիրը փրկելու համար։ Որովհետեւ Գերմանները և Իրլանտացիները կարեւոր դեր մը ունեցած են միշտ ամերիկեան քաղաքականութեան մէջ և քանի որ շատ հազուադէպ է Անգլիացւոց Ամերիկայի քաղաքացիութիւնն ընդունիլը, գերմանեւիրլանտական այս դաշնակցութիւնը մինչեւ մէկ աստիճան կրնայ ապագային կարեւոր ազդեցութիւն մը ունենալ Ամերիկայի քաղաքականութեան ընթացքին վրայ։»

ՃԱՊՈՆ ՈՒ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Ճափոնեւամերիկեան ծանօթ խնդրոյն՝ այսինքն Խաղաղականի եզերաց վրայ Ճափոնցիներուն բռնած ընթացքին նկատմամբ անցեալ չորեքշաբթի օրը Ուաշինկթընի Սպիտակ Տան մէջ խորհրդակցութիւն մը տեղի ունեցաւ նախագահ Րուզվէլդի, արտաքին գործոց, պատերազմական գործոց նախարարներուն և Քալիֆօրնիոյ Երեսփոխանական ժողովի մէկ քանի անդամներուն միջեւ։ Որոշուեցաւ որ Սան Ֆրանչիսքոյի դպրոցներուն տնօրէնութիւնները անմիջապէս բանակցութեան մտնեն նախագահին հետ այս խնդրոյն վրայ։ Քալիֆօրնիոյ երեսփոխանները կ'ըսեն թէ տեղի ունեցած խորհրդակցութիւնները յոյս կուտան որ ճափոնական այս խնդիրը կարգադրուի գոհացուցիչ կերպով։ Կը հաւատան թէ նախագահին կարծիքը և Քալիֆօրնիոյ հանրային կարծիքը չեն տարբերիր իրարմէ, իրաւախոհութեամբ կարգադրելու համար խնդիրը։ Բայց աւելի հաւանական կը համարուի որ փոխադարձ յանձնառութեամբ, Ճափոնցիները Մ. Նահանգներէն, և Ամերիկացիները Ճափոնէն դուրս պիտի հանուին։ Նախագահը ըսաւ Քալիֆօրնիոյ երեսփոխաններուն որ ցեղային այս հակակրութիւնը ժամ առաջ մէջտեղէն վերցնելու համար եթէ իրենց ազդեցութիւնն ի գործ դնեն, Քալիֆօրնիոյ և Ճափոնի միջեւ գոհացուցիչ դաշնագիր մը կնքումը կը դիւրանայ։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Բարիզէն փետրուար 1 թուականով կը հեռագրուի թէ կրօնից նախարար Պ. Բրիան բոլոր քաղաքապետներուն շրջաբերական մը ուղղելով, հրաւիրեր է զանոնք որ առանց քաղաքապետական խորհուրդի որոշման, պէտք չէ թոյլ տան որ կրօնական հաստատութեանց շէնքերը առանց վարձքի նոյն նպատակներուն յատկանան։ Այս շրջաբերականին՝ նախարարութեան կողմէ հրահանգներ պիտի յաջորդեն։

— Ֆրանսական ընկերվարական-արմատական երեկոյեան նոր թերթը՝ Մեսիտոռ կը հաղորդէ թէ պատերազմական նախարար Բիքառ զօրավարին և իր խորհրդականին միջեւ, ծանր հանգամանք ունեցող վէճ մը ծագած է, որովհետեւ խորհրդական Պ. Շէռոն կ'ուզէ ազդեցութիւն բանեցնել այն տեսակ խնդիրներու վրայ, որոնք իրեն իրաւասութեան շրջանակէն դուրս կը գտնուին։

— Մ. Նահանգներու երբեմնի գանձային նախարար Պ. Շօ, հացկերոյթի մը պահուն ատենախօսութիւն մը ըրաւ և դէմ խօսեցաւ Խորհրդարանին ներկայացուած այն օրինագծին՝ որով կառավարութիւնը իրաւունք պիտի ունենայ երկու հարիւր միլիոն տոլարի պանքատոմս հրապարակ հանելով, առաջքը առնել դրամի սղութեան։ Պ. Շօ բոլորովին անգոհացուցիչ կը գտնէ այս առաջարկը և կը պաշտպանէ հրապարակումը այնքան քանակութեամբ պանքատոմսերու որ օրինաւոր չափը չանցնի, Պ. Շօ կը փափաքի նմանապէս որ պանքատոմսերուն վրայ սա խօսքերը գտնուին. «Այս պանքատոմսը երաշխաւորուած է Միացեալ Նահանգներու կողմէ։»

— Գերման պաշտօնաթերթը՝ Նորտտոյչէ Ալկէմայնէ Ցայթունկ կը հրաւիրէ բոլոր կուսակցութիւնները, որպէս զի համեմատական ընտրութեանց ատեն ընկերվարական-տեմոքրատներու հակառակ քուէ տան։

— Լա Հէյէ կը ծանուցուի թէ հոլանտական կառավարութիւնը որոշեր է դիւանագիտական ներկայացուցիչ մը ունենալ Թանճէրի մէջ։

ՁԻՒՆԸ ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ

Յունվար 30ի գիշերը և յաջորդ օրը Պերլինի մէջ այնքան առատութեամբ ձիւն տեղաց, որուն նմանը լայնութեան այդ աստիճանին վրայ բնաւ տեսնուած չէր։ Հաղորդակցութեանց այն տեսակ ընդհատումներ տեղի ունեցան, որոնց նմանը Պերլին քաղաքը բնաւ չէր տեսած։ Երեկոյին ելեկտրաշարժ թրամուէյներու կառքերը, կէս ճամբան գիծին վրայ ձիւնէն արգիլուելով, կեցին և ճամբորդներէն մէկ մասն ալ ստիպուեցաւ գիշերը այդ կառքերուն մէջ անցընել։ Արուարձաններու՝ կեդրոնի հետ հաղորդակցութիւնը խզուած էր։ Մանաւանդ վիլլաներ գտնուած տեղերը, ձիւնը մարդու հասակի չափ բարձրացած էր և այդ վիլլաներուն հետ որ և է հաղորդակցութիւն անկարելի էր։ Տեղացած ձիւները մէջտեղէն վերցնելու աշխատութեանց համար Պերլինի քաղաքապետութիւնը մինչեւ յունվար 31 մէկ միլիոն մարք ծախսեց, և տակաւին բոլոր փողոցներու մէջ լեռնաձեւ կուտակուած կը մնան ձիւները և քաղաքին հաղորդակցութիւնները դրեթէ ընդհատուած են։ Հիմակուընէ կարելի չէ կանխատեսել այս բնական աղէտին հետեւանքները։ Թէեւ փետրվար 1ի գիշերը և նախորդ օրը ձիւները վերցնելու աշխատութիւնները մեծ թափով կը կատարուէին, սակայն կարելի չեղաւ հաղորդակցութիւնները վերահաստատել։ Սակաւաթիւ թրամուէյի վակոններ միայն կրցան բանիլ. ձիաքարշ օմնիպիւսները բոլորովին դադրած էին. միայն ինքնաշարժ օմնիպիւսները կը բանէին։ Կառքերը բոլորովին անհետացած էին։ Սակաւաթիւ կառքերու մէջ նստած մարդիկ ալ, ամէն կողմէ նետուած ձիւնագնդակներու կ'ենթարկուէին։ Երեկոյեան ութ ժամուն ձիւնագնդակ նետելու թափը այնքան սաստկացաւ որ ոստիկանութիւնը միջամտեց և մինչեւ իսկ մէկ քանի ձերբակալութիւններ ըրաւ։ Քաղաքին փողոցները մաքրելու պաշտօն ունեցող վարչութիւնը նոր գործաւորներ գտնելու համար օրական վարձքը 2.80էն 3 մարքի բարձրացուց։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ՊԱՇՏՕՆ. — Քաղաքապետութեան Խորհուրդին անդամ անուանուեցաւ նոյն պաշտօնարանին իրաւագէտ խորհրդականներէն Ասաֆ պէյ։

—Հռոմի օսմ. դեսպանատան երկրորդ քարտուղար Պլաք պէյի առաջին քարտուղարի տիտղոս տրուեցաւ։ Նոյն դեսպանատան երրորդ քարտուղար անուանուեցաւ պատուակալ կցորդ Հիւսէյին Շեֆիգ պէյ։

ԱՍՏԻՃԱՆ. — Միւթէմայիզի աստիճան տրուեցաւ ճարտարապետ Մէհմէտ Շիւքրի պէյի։ Սանիէի աստիճան՝ Աւլոնիայի Ռէժիի Տնօրէն Ալբիռեատ էֆ.ի և առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան մասնագէտներու դիւանին ճարտարագէտներէն Տիմիթրի Իքլիտոս էֆ.ի։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ. — Չորրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Քավալայի վաճառականներէն Իպրահիմ պէյի եղբօր՝ Էօմէր պէյի ու որդւոյն Ապպաս պէյի։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ.— Աւասիկ Կայս. Կառավարութեան և Պուլկարիոյ իշխանապետութեան միջեւ կնքուած առեւտրական համաձայնութեան —զոր երէկ ամբողջութեամբ հրատարակեցինք — թիւ 1 ցուցակը, որուն համաձայն օսմ. երկիրներու միւս մասերուն հետեւեալ արտադրութիւնները և բերքերը, առանց արտածման վայրի վկայականի պէտք մնալու և առանց մաքսի, Պուլկարիա ու Արեւելեան Ռումէլի պիտի մտնեն.

1. **Ողջ անասուններ.**— Երիվար, մատակ ձի, երիվարի մտրուկ, ջորի, ջորիի ձագ, էշ, քուռակ, աւանակ, պահապան շուն. հանոյքի ամէն տեսակ անասուններ, փեթակի մէջ ողջ մեղու։

2. **Անասուններէ արտադրուած ուտելիքներ.**— Երշիկ, եղան լեզու, ոսկորով կամ առանց ոսկորի մեծ ու փոքր անասնոց ապուխտ։ Փետուրները հանուած կամ չմորթուած ընտանի թռչուններ։ Մորթեղերծ կամ ոչ և զարնուած որսեր։ Ոչխարի կամ այծի կաթէ աղի կամ առանց աղի կարագ։ Կաթ, մածուն և սեր։ Տեղական պանիրներ՝ աղած, տիկի մէջ, «քաշքավալ», «քաշար», «տիլ» և «արնաւուտ պէնիրի»։ Հաւկիթ։

3. **Ընդեղէն եւ խմորեղէն.**—Լուբիա, բակլա։ Խմորեղէն՝ «քթաիֆ», «կիւլլաճ», հաց, արմատ կամ փոշի խոլորձ (սալէպ), թեփ և այլն։

4. **Պտուղ, բանջարեղէն, ծաղիկ եւ այլն.** — Ամէն տեսակ թարմ խաղողներ։ Թարմ ու չոր պտուղներ՝ խնձոր, տանձ, դդմար (մուշմուլա), կեռաս, ծիրան, դեղձ, սալոր, եղակ, հոյն (զըղըլճըք) և այլն։ Սեխ ու ձմերուկ։ Կեղեւով ու առանց կեղեւի ընկոյզ և կաղին։ Կարմիր պղպեղ, «թահան»։ Սոխ, բանջարեղէնի հունտ, դդմի, կաղամբի, պրասի և ուրիշ ամէն տեսակ հունտեր։ Ամէն տեսակ թարմ ու չոր բանջարեղէններ, տոմաթէսի պահածոյ։ Որթատունկ և մեծ ու փոքր ծառեր։ Ջոր խոտ, յարդ և այլն։

5. **Բուսական նիւթեր.** — Աֆիոն։

6. **Վառելանիւթ.** — Փայտ և փայտի ածուխ։

7. **Խաղալոսորդի նիւթեր.** — Խողկադին։ Եղեւինի և կաղնիի կեղեւներ։ Գիստոր։

8. **Բժշկական դեղեր.**— Աւշնան (չէօյէն) և համանման նիւթեր.

9. **Վանդակի շինուեան ասաղծ, եղեգ, փայտեայ առարկաներ եւ կողովագործի պիտոյքներ.** — Եղէգ, աւելի յատուկ ցախ, հոյնի (զըղըլճըգ) ծառի ոստեր և ուրիշ ձողեր։ Կառքի շինութեան յատուկ ամէն կարգի առարկաներ՝ փայտէ, երկաթէ և ներկուած կամ ոչ։ Փայտէ առարկաներ և մեծ ու փոքր սայլերու շինութեան յատուկ փայտէ իրեղէններ։ Ամէն տեսակ գործիքներու կոթեր, «քասնաք», «եաղմա» տպելու կաղապարներ, «քաշքավալ»ի կաղապարներ. Տաշ, դդալ, փոքր դոյլ, ճախարակ, «նալըն», ատաղձագործի գործիքներ, կկոց, սրնգակ, սանդ, կօշիկի նըրան, սանտր և ատաղձագործի ու «չըգըրճըն»ի պարզ առարկաներ, ոստայնանկի սանտրեր և այլն։ Պարզ փայտէ շինուած ոստայնանկի գործածական։ Կողով, ամէն տեսակ աւել և զամբիւղ։

10. **Քար եւ հող ու հողէ շինուած առարկաներ.** — Ջրանուած ծովափրփուր (էքիմ տը մէր), կայծքար, յեսանաքար։ Շինութեանց մէջ գործածուած ամէն տեսակ մեծ ու փոքր քարեր, խիճով խառն խոշոր աւազ և աւազ ու խիճ։ Երդիքի համար բանուած ու չբանուած ամէն տեսակ հերձաքար։ Պարզ կիր։ Պարզ կղմինտրներ։ Պարզ հողէ շինուած ապիկուած (սըրըը) կամ ոչ անօթներ։ Պարզ հողէ շինուած «լիւլէ»։

11. **Տպագրուած թուղթեր.** — Կայս. երկիրներու մէջ զանազան լեզուներով տպագրուած կամ վիմագիր, կազմուած կամ ոչ գիրքեր, տարեցոյցեր, օրացոյցեր և առեւտրական ծանուցումներ։

12. **Մետաքս, բուրդ եւայլն.**— Խոզակ, խամ մետաքս, կոտրտուք, «քամչը պաշը»։ Լուացուած կամ ոչ բուրդ և բուրդի կոտրտուք։ Լուացուած կամ ոչ այծի ու խոզի ստեւ։ Ամէն տեսակ անասնոց փետուրներ ու ստեւներ, որոնք այս ցուցակին մէջ նշանակուած չեն։ Խամ բամպակ։ Բանուած կամ ոչ, կտաւատ ու կանեփ։

13. **Մետաղներ.**— Պղինձի ու երկաթի կտորներ։

14. **Անասնոց մորթեր.**— Թաց կամ աղած աղիք, ոսկոր, չբանուած եղունգ, եղջիւր։

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ.— Կայս. Իրատէ մը հրամայեց դրամական պարգեւներ տալ զինուորներու և երեք ոստիկան-զինուորներու որոնք աւազակներ նուաճելու գործին մէջ մեծ ծառայութիւններ մատուցած են։ Միանգամայն արտասովոր թոշակ յատկացնել ու դրամական պարգեւ տալ ընտանեացը ննջեցեալի մը ու զինուորի մը, որոնք ընդհարման պահուն մեռած են։

ՏՈՒՐՔԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.— Զէնեսս պաշտօնարանէն հրահանգ խնդրուեցաւ թէ ամսաթոշակի պահանջքներուն հետ կալուածական տուրքի պարտքերը, առանց տարին նկատողութեան առնելու, հաշուեկցելու գործողութիւնը միայն Կ. Պոլսո՞յ յատուկ է թէ գաւառներու համար ալ կրնայ գործադրուիլ։

ՆԵՐՔԻՆ գործոց նախարարութիւնը ծանոյց ամէն կողմ որ պատուաստի պաշտօնեաները երեք ամիսը մէկ անգամ կանոնաւորապէս վիճակագրութիւն մը ղրկեն և թէ այդ մասին թերացողները պիտի պատժուին։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ,— Անգլիոյ, Աւստրիոյ ու Պարսից դեսպանները, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցան Մեծ Եպարքոսին և արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ՊԵՏԱԿԱՆ Խորհուրդին նախագահ Սայիտ փաշա, որ տասը օրէ ի վեր հիւանդ էր, ապաքինեցաւ և մէկ քանի օրէն պիտի կրնայ իր պաշտօնատեղին յաճախել։

ԾՈՎԱՅԻՆ նախարարութեան ձեռք առած միջոցներուն շնորհիւ, կ'ըսէ Իգտամ, կամուրջին անցքի հասոյթը կրկնապատկուած է։ Նաեւ Մախսուսէի շոգենաւերուն։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ վերատեսչութիւնը, ինչպէս ծանուցեցաւ, որոշած է տարին երկու անգամ պարգեւ մը տալ «աժիէ» վաճառատան պաշտօնեաներուն։ Անկէ առաջ յաճախորդներուն հարիւրին տասը զեղչ կ'ըլլար։ Հիմա այդ գումարը հինգի զեղչուած է։ Մնացած հինգին երկուքը վաճառատան պաշտօնեաներուն պիտի տրուի և երկուքն ալ վաճառատան ծախքերուն պիտի յատկացուի։ Ելմտական ներկայ տարուան մարտէն մինչև օգոստոս, վեց ամսուան վաճառման հասոյթը 3,538,017 ղրուշ եղած է՝ միւս տարիներէն աւելի. այդ գումարին հարիւրին երկուքը՝ 104,238 ղրուշ, երէկ, վաճառատան Տնօրէնին ու պաշտօնեաներուն բաշխուեցաւ բերկրապարգև։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ դեկտեմբեր ամսուան հասոյթը եղաւ 877,225 ղրուշ։ Անցեալ տարի 857,689 էր և նախորդ տարին ալ 818,611։ Մարտէն մինչև դեկտեմբերի վերջը ամբողջ հասոյթի գումարն է 13,052,010. անցեալ տարի 12,343,824 էր և նախորդ տարին ալ 12,171,735։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ Պանքային վիճակահանութեան 100,000 ղրուշի պարգևը շահող 147,544 թիւին կէսին տէրերը՝ Մէտրէնիի մէջ վաճառական Իսկիզատէ Ահմէտ էֆ. ու ընկերը Գաբասօղլը Իսմայիլ էֆ. ստացած են իրենց ինկած բաժինը։

ՍԵՒ ԼԵՐԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ.— Սև Լերան կողմէ Կ. Պոլսոյ դեսպան կարգուած Պ. Ռատովիչ, Նախարարապետ անուանուած ըլլալով, անոր յաջորդած է նախկին գործակատար Պ. Մաթանովիչ։

ՍԵՐՊԻԱԿԱՆ Զարիկրատեի Կլանիք լրագրին արտօնատէր և սերպիական դեսպանատան պաշտօնական թարգման Պ. Կրուբեչվիչ, որ հիւանդ էր, մեռաւ։ Յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ կիրակի օրը։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ Թրամուէյներու Ընկերութիւնը արտօնուեցաւ երկու նոր ճիւղեր աւելցնել. մէկը՝ Պայազիտէն սկսելով և Շահզատէ Պաշիէն, Սէրրաճխանէէն ու Ֆաթիհէն անցնելով մինչև Էտիրնէ Գաբու. իսկ միւսը՝ Վէֆայի ճամբով մինչև Ուն Գաբան և Էյուպ։ Ընկերութիւնը սկսաւ քննութիւններ կատարել գիծերուն անցնելիք տեղերուն վրայ։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ Մեքեօր շոգենաւը, 320 ուղևորներով, փետրուար 13/26ին Կ. Պոլիս պիտի ժամանէ՝ Մալթայէն։ Հոս երկու օր մնալէ ետքը, Իզմիր և Յունաստան պիտի երթայ։

ՕՐԹԱԳԻՒՂԻ Նուագահանդէսին մասնակցող երկու տաղանդաւոր ռուս արուեստագիտուհիները, Օր. Վէռա և Օր. Նաթէժտա Ջէրնէֆքի, երէկ իրիկուն հրաւիրուած էին ամերիկեան դեսպան Պ. Լայշմանի կողմէ նոյն դեսպանատունը, ուր երեկոյթ տրուեցաւ, բարձրաստիճան հրաւիրեալներու ներկայութեամբ։ Օր. Վէռա դաշնակի վրայ նուագեց Շուպերթ-Թօզիկի մարշը, Լիսթի «Սոնակ»ը, և Օնէկինի ֆանդէզին որ երաժշտական դժուարին կտոր մըն է, և Շուպերթ-Լիսթի «Էրլքէօնիկ» եղանակը, եայլն։ Իսկ Օր. Նաթէժտա երգեց «Տալիլա»էն, «Գարմէն»էն ու Ռուպինշթայնի հեղինակութիւններէն քանի մը գեղեցիկ կտորներ, որոնք ջերմապէս ծափահարուեցան։

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ.— Յունուար 15էն 22 Կ. Պոլսոյ ու արուարձաններուն մէջ պատահած մահերու թիւն է 306, որոնց 2ը՝ հարսանիթէ, 1ը՝ կեղծմաշկէ, 5ը՝ թիֆոյէ, 30ը՝ հիւծախտէ, 39ը շնչողական գործարաններու հիւանդութիւններէ և միւսներն ալ զանազան ախտերէ։ Մահ պատահած թաղերն են հետևեալները.

Հարսանիք.— Ջէյրէք ու Պալաթ՝ մէկ-մէկ։

Կեղծմաշկ.— Թաթավլա՝ մէկ։

Թիֆօ.— Ս. Փրկչի հիւանդանոց, Կէտիք Փաշա, Պէշիքթաշ, աղքատներու հիւանդանոց և Համիտիէ գիւղ՝ մէկմէկ։

Հիւծախտ.— Խասէքիի հիւանդանոց՝ հինգ, Բերա ու Ս. Փրկչի հիւանդանոց՝ երեք։ Գասըմ Փաշա ու Էյուպ՝ երկու։ Ֆէրիքէօյ, Գատըքէօյ, Ռումէլի Գավաք, Օգճըլար Պաշը, Զէնճիրլի Գույու, Խասքէօյ, Ղալաթիա, գերման հիւանդանոց, Պոլիկըրըլը, Սկիւտար, Գանլըճա, Ճիպալի, Թոփխանէ, Պէյլէք, Նէնիպաղչէ, Թաթավլա, Ջէյրէք, Սամաթիա, Հոճա Փաշա, Ունգաբան, Պէշիքթաշ, Սուլթան Մէհմէտ, և Սուլթան Սէլիմ, ու Բիքիմանէ՝ մէկմէկ։

ՋԻՏՏԷՆԻ մէջ յունուար 15էն 21 ժանտախտէ վեց դէպքեր ու վեց մահեր պատահած են։ Հիւանդութիւնը սկսելէն այսինքն դեկտ 26էն ի վեր պատահած են 22 դէպք ու 22 մահ։

ՍԱՄՍՈՆԻ մէջ Օսմ. Պանքային նոր ճիւղը գործառնութեանց ձեռնարկած է։

ԽԱԲՈՒԱԾ ԱՂՋԻԿԸ.— Բերայի թերթերը կը ծանուցանեն թէ աւստրիացի մը Վիէննայի թերթերուն մէջ ծանուցած տուեր է որ պատուաւոր ընտանիքի մը մէջ ծառայելու համար պարկեշտ դաստիարակուհի մը պէտք կայ։ Կրացի մէջ աղքատ ընտանիքի մը աղջիկը՝ քսան տարեկան՝ այդ մարդուն մօտ փութացեր, սակարկութիւն կատարեր և անոր հետ Կ. Պոլիս եկեր է։ Ղալաթիոյ քարափին վրայ քրիստոնեայ կին մը զանոնք դիմաւորելով աղջիկը տարեր է Բերա՝ Լինարտի փողոց, հանրատուն մը։

ԸՆԴՀԱՐՈՒՄ.— Երէկ առտու Մախսուսէի Միէֆէ շոգենաւը, որ Ափրիկեան Տրիպոլիէն կուգար, Նալը Քէօշկի առջև Խարախմիչէրին կապուելու պահուն, հոսանքէն մղուելով ինկաւ Բասբորա շոգենաւին վրայ։ Այս վերջինին աջ կողմէն մաս մը ու մակոյկը վնասուեցան։

ՉՈՆԿՈՒԼՏԱՔԻ մէջ, անցեալ հինգշաբթի, Բոզլըէն եկող երկու յոյն դպրոցականներ, մէկը 11 տարեկան և միւսը աւելի փոքր, ցուրտին սաստկութենէն մահեր են։

ՍԱՄՍՈՆԻ մէջ, անցեալները, երեք օր բուռն փոթորիկ տիրելով, ծովեզերքը գտնուած տասն չափ տուներ փլեր են։

ԱՏԱՆԱՅԷՆ կը գրեն թէ յունուար 8ին Ատանայի, Թարսուսի ու Մէրսինի մէջ կէս կանգուն բարձրութեամբ ձիւն տեղացեր է։ Հեռագրական թելերը մասամբ խանգարուեր են։

ՓԼՈՒԶՈՒՄ.— Պոլսոյ Վէյնէճիլէր Թաղին մէջ Տար-իւլ-Խայր վարժարանին ընդարձակ խոհանոցին հին պատը, երէկ ժամ 5ին, յանկարծ փլաւ։ Փլատակները ինկան ետին գտնուած տանը վրայ, ուր կը բնակէին խահուէճի Մուհարրէմ, մայրը ու կինը։ Դրացիները օգնութեան փութալով, այդ երեքը ողջ ազատեցին փլատակներուն տակէն։ Նոյն տանը բնակող ուրիշ կին մը ցերեկէն նշմարած էր թէ պատը պիտի փլչի, վասն զի հողի ու քարի կտորներ կ'իյնային։

ՀՐԴԵՀ.— Այս օր ժամ 6½ին հրդեհ ծագեցաւ Սկիւտարի Ջիվիճիլէր Թաղը, բայց շուտով մարեցաւ։

—Այս առտու ժամ 2ին Գատըգիւղ Մօտա, տուն մը ծխնելոյզը բռնկեցաւ, բայց շուտով առաջքը առնուեցաւ։

ՊԱԼՔԱՆ Ապահովագրական Ընկերութեան գրասենեակները յառաջիկայ փետր. 1/14ին պիտի փոխադրուին Ղալաթիա, Տէօյչէ Օրիէնթ Պանքի կից Սէնասոն խանը։ 10—5

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌԻ ԼՈՒՐԵՐ

Ս. Էջմիածնէն կը հաղորդեն թէ Հայրապետական կոնդակ մը վերջնականապէս կը ճշդէ խնամութեանց աստիճանները ամուսնութեանց մէջ։ Ն. Ս. Օծութիւնը նկատելով որ զանազան հեռաւոր միջավայրերու մէջ հայ ամուսնացողք դժուարութիւն կը կրեն իրենց պսակագրութեան հրամանն առնելու 7րդ աստիճանի ազգակցութեան և 5րդ աստիճանի խնամութեան համար, իր վերոյիշեալ կոնդակով կը հրամայէ Բագուի, Նոր Պայազիտի և Ախալքալաքի հոգևոր իշխանութեանց, ինչպէս նաև Պեսարաբիոյ և Աստրախանի թեմական գործակալութեանց՝ 1907 յուն. 1էն սկսեալ պսակի թոյլտուութիւն տալ «եօթներորդ աստիճանի ազգակցութեան, հինգերորդ աստիճանի խնամէութեան և երրորդ աստիճանի կնքաւորութեան, ըստ ճիւղագրութեան երջանկայիշատակ Ներսէս Ե. Կաթողիկոսի. ըստ այսմ, զի սանիկն համարեսցի ընդ որդւոյն կնքահօր եղբայր և ազգակցութիւն սոցա ի հոգևորին և ի մարմնաւորին չորրորդնեսցի մինչև ցերրորդ ծնունդ. իսկ եղբարք և քորք և այլ կողագիծք սանահօր և սանիկի ոչ ունիցին կնքաւորական արգելական շաղկապ ինչ»։ Ս. Հայրապետը կը հրամայէ յիշեալ հոգևոր իշխանութեանց՝ ըստ այսմ ազդարարել իրենց ստորադաս մարմնոց և եկեղեցական պաշտօնէից։

⁂ Սինօդը որոշեր է կուսակրօն հոգևորականութեան կարգէ ու կոչումէ ազատ համարել Սմբատ սարկաւագ Տէր-Աւետիսեանը, իր իսկ խնդրանաց համաձայն։

ԹԱՂԱՅԻՆ ԳՈՐԾԵՐ ԳԱՏԸԳԻՒՂԻ

Արամեան վարժարանի Հոգաբարձութիւնը ժամանակէ մը ի վեր վարժարանին ելմտական խնդրովը կը զբաղի։ Գիւղին Թաղ. Խորհուրդը առարկելով թէ եկեղեցւոյ սնտուկը անձկութեան մէջ է, թէ եկեղեցւոյ հասոյթները նուազած են, չուզեր եղեր վճարել եկեղեցւոյ սնտուկէն վարժարանին յատկացեալ նպաստին մէկ մասը։ Թաղ. Խորհուրդին այս առարկութիւնը շատ զարմանալի կը թուի մեզ, զի Գատըգիւղի ազգայինները, մեծագոյն մասամբ զարգացեալ, միշտ հոգածու գտնուած են իրենց վարժարանին և նախանձախնդիր եղած են բարձր պահելու անոր կրթական մակարդակը, և առ այդ չեն խնայած իրենց նպաստները։

Գատըգիւղի պէս կարևոր արուարձանի մը մէջ, ուր բազմաթիւ են օտար և մասնաւոր վարժարաններ, Թաղ. Խորհուրդը փոխանակ եկեղեցւոյ սնտուկէն յատկացուած ամսական նպաստին քանակը պակսեցնելու, պէտք էր, ի հարկին, ամբողջն ալ աւելին վճարել, որպէս զի վարժարանին այժմու բարեկարգ ու գոհացուցիչ վիճակը չխանգարուի և ծնողք ստիպուած չունենան իրենց զաւակները օտար վարժարաններ ղրկելու։

Կ'երևայ թէ Գատըգիւղի Թաղ. Խորհուրդին գործերը,—որ, ինչպէս կ'իմանանք, իր անդամներէն ոմանց բացակայութեան և ոմանց ճամբորդութեան պատճառաւ ինքնին կազմալուծուած վիճակի մը մէջ կը գտնուի արդէն,— մնացած են անբաւական ոյժերու կամ աւելի ճիշդ բառով, անկարող ձեռքերու մէջ որոնք Թաղային սնտուկի անձկութիւնը, եթէ իրօք այդպէս է, փոխանակ դարմանելու միջոցներուն վրայ խորհելու, փոխանակ արդիւնաբեր կարգադրութիւններ ընելու և, ի հարկին, գիւղին կրթասէր և ունեւոր անձնաւորութեանց դիմելու, ինչպէս կը պահանջէ Թաղային իմաստուն մատակարարութիւնը, լաւագոյն համարած են վարժարանին ամսական նպաստը կրճատել, առանց իսկ անդրադառնալու թէ, այդպիսի պարզամիտ և նախաձեռնութենէ զուրկ ընթացք մը կրնայ ղրկել զիրենք՝ իբրև Գատըգիւղի Թաղ. Խորհրդոյ անդամ, իրենց գոյութեան իրաւունքէն։

⁂ Վերջին պահուն կ'իմանանք թէ Գատըգիւղի Թաղ. Խորհուրդին մնացեալ անդամները հրաժարական տուած են։

⁂ Մաթէոս էֆ. Ունճեան ինքնաբերաբար Գատըգիւղի Ս. Թագաւոր եկեղեցւոյն նուիրած է 700 ոսկիի մէկ պահանջքը, որ իր հարազատին՝ հանգուցեալ Ունճեան Աբիկ էֆէնտիի կենդանութեան ատենէն գիզուած առնելիք մըն էր եկեղեցւոյ սնտուկին վրայ։ Թաղ. Խորհուրդը, փոխադարձաբար, պարտաւորութիւն ստանձներ է ամէն տարի Յովհաննու Մկրտչի տօնին, եկեղեցւոյ մէջ Ս. Պատարագ մատուցանել տալ ի հանգիստ հոգւոց Ունճեան ընտանեաց ննջեցելոց, և ամէն անդամուն ալ 700 ոսկւոյ գումարի տարեկան բերելիք տոկոսին հաւասար գումար մը բաշխել եկեղեցւոյն սպասարկու պաշտօնէից։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԸ

Եգիպտոսի Հայոց Առաջնորդարանի ընթացիկ գործերուն վրայ ճշգրիտ տեղեկութիւններ կը պարունակէ հետևեալը զոր հաղորդուած է մեզ Գահիրէէն և Քաղ. ժողովի նիստերու որոշմանց ամփոփումն է.

Քաղաքական ժողովը ի նիստ գումարուեցաւ Առաջնորդարանի մէջ երեքշաբթի ամսոյս 2/15ին, Առաջնորդ Ս. Հօր նախագահութեամբ և անդամոց մեծամասնութեան ներկայութեամբ, և զբաղեցաւ հետևեալ խնդիրներով։

1. Կալուածոց Հոգաբարձութեան համար Տ. Կ. Բէչեան և Ն. Աղազարմ էֆ.ներէ պատրաստուած կանոնագիրը, որուն մէկ մէկ օրինակը կանխաւ հաղորդուած էր ժողովականաց, նկատի առնուեցաւ և ինչ ինչ բարեփոխումներով ընդունուեցաւ։ 2. Ասիւթէն Տ. Սիմոն Սարգիսեան՝ եղած դիմումին վրայ՝ ստացած և Առաջնորդարան ղրկած ըլլալով բարեյիշատակ Կարապետ աղա Գալուստեանէ Գալուստեան վարժարանի կտակուած Տէլճա գիւղին մէջ գտնուած էպատիէին թապուի կալուածագրին վաւերացեալ պատճէնը, որոշուեցաւ շնորհակալութեան նամակ մը գրել առ Տ. Սիմոն Սարգիսեան յ'Ասիւթ։ Նոյն էպատիէին 15 ֆէտտանին համար սեփականութեան խնդիր ծագած ըլլալով Ասիւթի Միւտիրիէթին և Առաջնորդարանի միջև, որոշուեցաւ գրել կալուածոց Հոգաբարձութեան որ այդ խնդիրը ի նպաստ ազգ. վարժարանին վերջ գտնելու համար պէտք եղած նախապատրաստական միջոցներուն ձեռնարկէ և արդիւնքը իրեն յայտագրէ։ 3. Կալուածներու Հոգաբարձութիւնը ասկէ առաջ հայ աղքատաց վերաբերեալ և Հիսսաի գիւղին մէջ գտնուած և անոր կից օտարի կալուած գետնի մը գնումը առաջարկած էր և ուզած էր գիտնալ թէ ժողովը սկզբունքով կ'ընդունի՞ այդ գետնին գնումը թէ ո՛չ, Առաջնորդարանէ պատասխանուած էր նոյն Հոգաբարձութեան թէ Գաւառ. ժողովոյ որոշմամբ և բարեյիշատակ Տիգրան Փաշայի կտակած յիսուն հազար ֆրանքի գումարով որ արդ Քրէտի Լիօնէ պանքան կը գտնուի տոկոսով, էպատիէ մը պիտի գնուի, սակայն Հիսսաի էպատիէին կից վերոյիշեալ գետնի մասին ոևէ է որոշում տալէ առաջ՝ Քաղաքական ժողովը կ'ուզէ լիուլի տեղեկութիւն ունենալ նոյն գետնին նկատմամբ և անոր գնումէն ազգ. կալուածոց կից հողերուն ունենալիք առաւելութիւններու մասին, նոյն գետնի գնման կամ չգնման մասին ժողովը իր որոշումը տալու համար կը սպասէ կալուածոց հոգաբարձութեան տալիք պատասխանին։ 4. Պէնիսուէֆի Միւտիրիէթը, Գիմի էլ Արուս գիւղին մէջ գտնուած էպատիէին 4 ֆէտ. 2 գիր. և 16 սէհմ հող առած և ջրանցքի գործածած ըլլալով, ասկէ առաջ իմացուցած էր Առաջնորդարանին թէ պատրաստ է նոյն հողին փոխարժէքը հատուցանել ֆէտտանը 60 ոսկիի հաշուով. ի բաց առեալ արժէքը անմիջակ փոքրիկ կտորի մը 4 գրատ 21 սէհմ տարածութեամբ, որուն համար առաջարկած էր ֆէտտանը 30 ոսկի։ Ժողովը նկատելով որ այդ ջրանցքներու բացումով յիշեալ էպատիէին արժէքը և վարձքը կը կրկնապատկուին, որոշեց վէճ չյարուցանել և խնդիրը կարգադրել կառավարութեան առաջարկած հիման վրայ, ըստ եզրակացութեան տեղեկագրի Առաջնորդարանի երկրագործական քննիչին որ այս անգամ ևս յատկապէս Գիմի էլ Արուս գացած և կառավարութեան ներկայացուցչին հետ նոյն չափած էր նոյն էպատիէին ջրանցքի համար առնուած մասերը։ 5. Գրէտի Լիօնէ պանքան, ուր կը գտնուին Առաջնորդարանի սեփական և անոր հսկողութեան տակ գտնուող մարմնոց թէրէքէները և այլոց դրամ և արժեթուղթերը, լրացեալ դեկտեմբեր ամսոյ հաշիւը ղրկած ըլլալով, անոր նախաքննութիւնը յանձնուեցաւ Գանձապետ Տ. Տոքթ. Նազարէթ Բէչճեանի և Դիւանապետ-Հաշուակալ Ն. Մ. Աղազարմ էֆ.ի. այդ հաշուեցոյցին համաձայն 1906 դեկտեմբեր 31ին նոյն դրամատան մէջ յանուն Առաջնորդարանին կար 406,869.5 ղրուշ [illegible] դրամ։ 6. Օր. Մաքրուհի Թոփճեանի խնդրոյն մասին վարժարանի հոգաբարձութեան պատասխանը կարդացուեցաւ և անոր եզրակացութեանը համեմատ՝ ժողովը մեծամասնութեամբ անտեղի գտաւ, տուգանքի և պաշտօնի մէջ վերահաստատուելու համար Օրիորդին ըրած պահանջումը։ 7. Ս. Ծննդեան տօնին մերձաւորութեան պատճառաւ, որոշուեցաւ անմիջապէս վճարել պաշտօնէից և աղքատաց ընթացիկ յունուար ամսոյ թոշակները։

ԱՌԱՋՆ. ՏԵՂԱՊԱՀՆԵՐ

Վանայ Առաջն. Տեղապահ Տ. Ներսէս վրդ. Խապայեանի և Ռօտոսթոյի Առաջն. Տեղապահ Տ. Արիստակէս եպիսկ. Վանքեանի պաշտօնները հաստատող կայս. Պէրաթները այսօր յանձնուեցան Ազգ. Պատրիարքարանի։

ՕՐԹԱԳԻՒՂԻ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍԸ

Երբեմն խնդիր կ'ըլլայ մեր լրագրութեան մէջ, թէ մեր նուագահանդէսները եւրոպականներուն հաւասար բարեկարգութեամբ ու կանոնաւորութեամբ տեղի չեն ունենար, թէ հանդիսականներուն ընդունելութիւնն ու տեղաւորումը անկարգ կերպով կը կատարուի եւայլն։ Արդ, ճշմարիտ հաճոյքով մը դիտուեցաւ կիրակի օրը, թէ Օրթագիւղի Նուագահանդէսին սկիզբէն մինչև վերջը, հանդիսասրահին մէջ տիրող կանոնաւորութիւնը և երկսեռ հանդիսականներուն ընծայուած հանգստաւէտութիւնը իրական հերքում մըն էին այս գանգատներուն,— ինչ որ մեծապէս պատուաբեր է կարգադիր Մասնախումբին յարգելի անդամներուն, և մասնաւորապէս անոր Վսեմ. Նախագահին Մագսուտ Սեպուհ պէյի ու գանձապետին Սարգիս էֆ. Դնտեճեանի որոնք իրենց անդամակիցներուն հետ, շաբաթներով աշխատելէ ետքը սոյն բարեգործական ցերեկոյթին նիւթական յաջողութեանը ու գեղարուեստական յայտագրին կազմութեանը, կիրակի օրն ալ անձամբ հսկեցին Նուագահանդէսին կանոնաւորութեան։ Արդէն, Վսեմ. Սեպուհ պէյ և Տիկին Սեպուհ պէյ Մաքսուտ ու իրենց Ազն. դուստրը՝ Տիկին Ն. Ներսէս ամէն առթիւ հոգածու գտնուած են Օրթագիւղի եկեղեցիին ու ազգ. վարժարանին, նիւթական լիառատ նպաստներով, և ներկայ առթիւ անգամ մը ևս երախտապարտ թողուցին իրենց ծննդավայրը եղող այդ Թաղը և Թաղական Խորհուրդը։

Կիրակի օրուան նուագահանդէսին մէջ, հիւրամեծարութիւնը կը կատարէին խումբ մը ազնիւ երիտասարդներ, նախաձեռնութեամբ Ներսէս պէյ Նորատունկեանի, որոնք գիտցան յարգել կենցաղագիտութեան պայմանները՝ արժանաւորապէս ընդունելու համար երկսեռ հանդիսականները։ Այդ հիւրամեծար երիտասարդներն էին, Տեարք՝ Ներսէս Նորատունկեան, Հրանտ Շահպազ, Անտոն Փափազեան, Աղնաւոր, Օննիկ Գարանֆիլեան, Հայկ Փափազեան, Երուանդ Եազըճեան, Սիրունակ Արապեան, Արամ Մրճիկեան և Օննիկ Կարկաս էֆ.ները։

◆

Ծանօթ ակնաբոյժ Տօքթ. Տիգրան պէյ Աճէմեան որ բարձրագոյն հրամանաւ Տրապիզոն ուղևորած էր, աչքի վրայ քանի մը բժշկական կարևոր գործողութիւններ կատարելու համար, յաջողութեամբ լրացուցած ըլլալով զանոնք, մայրաքաղաքս վերադարձած է։

◆

Շնորհակալութեամբ կը ծանուցանենք թէ ծանօթ վաճառական Կարապետ էֆ. Պ. Սալըրեան մէկ տարեկան Արեւելք նուիրած է Կեսարիոյ Թալաս գիւղի Խուպէսէրեան վարժարանին, 1907 յունուար 15էն սկսեալ։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 4 փետրուար.— Բարիզի եպիսկոպոսները, երէկ, գումարուեցան, խմբագրելու վարձակալութեան գիրերը որոնք, պապական հրահանգներուն համաձայն, պիտի կնքուին անոնց և քաղաքապետներուն միջև՝ եկեղեցիներու վայելման խնդրոյն համար։ Այդ գիրերը Սէնի կառավարչին հաւանութեանը պիտի ենթարկուին, կրօնքի նախարար Պ. Պրիանի վերջին շրջաբերականին տրամադրութեանց համաձայն։

—Ֆրանսայի պաշտպանութեան բարձրագոյն Խորհուրդը, երէկ, գումարուեցաւ Ելիզէի մէջ։

—Անգլիոյ Թագաւորը ու Թագուհին Վէրսայլի մէջ ճաշեցին. յետոյ դղեակը այցելեցին։ Բարիզ վերադարձին Էտուարտ Է. ընդունեց Գերմանիոյ դեսպանը։ Ունկնդրութիւնը շատ սիրալիր եղաւ։

—Պայեու զօրավարը, հրամանատար 20րդ զօրաբանակին, ինքնաշարժ կառքի արկած մը ունեցաւ։

—Մեծահարուստ մարդասէր Պ. Օսիրիս մեռաւ։

ՆԻՒ ԵՈՐՔ.— Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը շատ յուզուեցաւ, իմանալով որ Հավայիի մէջ ճաբոնցի յիսուն հազար նախկին զինուորականներ գտնուեր են՝ իբրև գործաւոր ծպտեալ։ Այդ ծանր միջադէպը պիտի կնճռոտէ Մ. Նահանգաց ու Ճաբոնի միջև կատարուած բանակցութիւնները։ Արդէն կացութիւնը միշտ ձգտեալ է ու վրդովիչ, և Գալիֆորնիոյ միջադէպերուն համար կատարուած բանակցութիւնները ապահովիչ չեն։

ՄԱՏՐԻՏ.— Կանխահաս է կարգ մը լրագիրներու այն տեղեկութիւնը թէ Ալճէզիրասի դեսպանախորհուրդին որոշումները ստորագրող տէրութիւններէ ոմանք հաւանած ըլլան Զուիցերիոյ առաջարկութեան՝ Մարոքի միջազգային ոստիկանութեան քննիչի պաշտօնին համար։ Զուիցերիոյ կառավարութիւնը Սպանիոյ հաղորդած է իր որոշումը և Սպանիա պիտի ներկայացնէ ստորագրող տէրութեանց։ Սպանիա դեռ պատասխան մը չէ տուած Զուիցերիոյ։

ԹԱՆՃԷՐ.— Մարոքի կառավարութիւնը տասը միլիոն ֆր.ի փոխառութիւն մը կը խնդրէ տէրութիւններէն։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Ռուսիոյ կայս. գերդաստանը մօտերս Ռուսիոյ հարաւային կողմը ուղևորութիւն մը պիտի կատարէ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Թրանսվալի առաջին Խորհրդարանին ընտրութիւնները փետրուարի վերջերը տեղի պիտի ունենան,

—Հարաւային Ափրիկէի Գաղութներու պետերէն պատուիրակութիւն մը Լոնտոն ժամանեց, բողոքելու իրենց դէմ գործուած արարքներուն դէմ։

ՀՌՈՄ.— Այս տարի Իտալիոյ բանակին նոր զինուորներուն թիւը 108,000 պիտի ըլլայ։

ՎԻԷՆՆԱ.— Պուլկարիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Սթանչիօֆ, որ իր ընտանիքով Բելգրատէն Սոֆիա կը դառնայ, փետր. 2ին Վիէննա մնալով, տեսակցեցաւ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարար Պառոն Էրէնթալի հետ։

—Աւստրիոյ կայսրը, այսօր, ընդունեց Վիէննայի սերպիական նոր դեսպան Պ. Սիմիչը, որ իր յանձնարարագիրները մատոյց։

ՊԱՄՊԼՈՒՆԱ (Նավարէ, Սպանիա).— Հոս և ամբողջ Նավարէի մէջ ձիւնախառն բուռն փոթորիկ մը կը տիրէ։ Կառախումբերը ձիւներէ պաշարուած են։ Մէկ քանի համայնքներ հաղորդակցութենէ զրկուած են։

ՊԵՐԼԻՆ.— Այսօր համեմատական մնացած չորս ընտրութիւններ տեղի ունեցան։ Ընտրուեցան երեք հոգի կեդրոնէն և մէկ ընկերվարական։

ՀՌՈՄ.— Պապը, իր յոբելեանի հանդէսներուն կազմակերպիչները ընդունելով, յայտնեց թէ Ֆրանսայի մէջ կրօնական պայքարը քիչ ատենէն պիտի դադրի։

ՑԵԹԻՆԵԷ.— Նոր նախարարութիւնը յայտարարեց թէ նախորդին ծրագիրը պիտի շարունակէ։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ ՇԵՐԱՄԱԲՈՒԾԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐ

Տեղացի լաւ հնտահաններու թիւը աւելցնելու և միևնոյն ատեն շերամաբոյծներուն մէջ շերամապահութեան լաւագոյն մեթոտները տարածելու և այսպէս Բասթէօրեան դրութեան հիման երիտասարդներ պատրաստելու համար, Թողեալ Հասոյթներու Օսմ. Հանրային Պարտքի Վարչութիւնը շերամաբուծական վարժարան մը հաստատած է, որ իր վերին հսկողութեան տակ կը գտնուի։ Շերամաբուծական Վարժարանը արտաքին աշակերտներ կ'ընդունի։

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Աշակերտիլ փափագողները անխտիր վարժարան կ'ընդունուին, հետևեալ տրամադրութեանց համաձայն.— Թեկնածուները պարտին տասնըեօթը տարեկանը լրացուցած ըլլալ իրենց դպրոց մտած տարուան ապրիլ 1ին։ Տարիքի մասին ոևէ է բացառութիւն չըլլար։ Աշակերտներու ընդունելութիւնը տեղի կ'ունենայ մրցումով։ Սակայն ամէն անոնք որ նախնական և կամ նմանօրինակ վարժարաններէ վկայական ունին, այդ քննութենէ զերծ կը մնան։ Բերանացի կը կատարուին այդ քննութիւնները։ Ընդունելութեան խնդրանքները օրինական դրոշմաթուղթ պարունակող թուղթերու վրայ գրուած ըլլալու են, Շերամաբուծական Վարժարանին ուղղելով զանոնք մարտ 20էն առաջ։

Գրաւոր խնդրանքներուն մէջ ճշդիւ նշանակուած ըլլալու են.— Աշակերտիլ փափագող պատանիներուն հասցէն, ծննդավայրը և ստացած վկայագիրները։ Խնդրագրերուն հետ պէտք է գտնուին նաև. 1. Ծննդեան վկայագրին պատճէնը, օրինական ձևով պատրաստուած։ 2. Բարի վարքի վկայագիր, ձեռնհաս իշխանութեանց կամ բնակավայրին պետին կողմէ տրուած։ 3. Բժշկական վկայագիր մը, երեք տարիէ ի վեր պատուաստուած ըլլալը յայտնող։ 4. Ուսումնական վկայագիրները կամ անոնց պատճէնները։ Նոր աշակերտները պարտին մարտ 25ին (Հ. Տ.) Պրուսա գտնուիլ։

ՄՐՑՄԱՆ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆ

Մրցման քննութիւնը կը կատարուի Պրուսայի Շերամաբուծական Վարժարանին մէջ, քննիչ մարմնոյ մը առջև, որ կը բաղկանայ վարժարանին Տնօրէնէն, Փոխ-Տնօրէնէն, դասերու մարզիչէն, Պրուսայի Հանր. Պարտքի Տեսուչէն և Քննիչէն։ Մրցման քննութեան թուականը ամէն տարի պիտի ծանուցուի լրագիրներու միջոցաւ։ Քննութիւնը պիտի կատարուի սա նիւթերուն վրայ.— Թուաբանութեան չորս գործողութիւնները։ 2. Գրաւոր ծանօթութիւն երկրին մէջ խօսուած լեզուներէն մէկուն։ Քննութիւնները կը կատարուին թուրքերէն լեզուով։ Քննութիւնները աւարտելէն յետոյ՝ աշակերտներու ընդունելութիւնը կը կատարուի դասակարգութեամբ։ Այդպէս ընդունուած աշակերտները կրնան անմիջապէս վարժարան մտնել։

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Վարժարանին դասախօսութեանց տևողութիւնը կը գրաւէ միակ շերամաբուծական եղանակ մը, այսինքն ամէն տարուան ապրիլէն մինչև հոկտեմբեր։ Պրուսայի Շերամաբուծական Վարժարանին դասախօսութեանց նիւթն է շերամաբուծութիւն՝ լաւագոյն մեթոտներու համաձայն, և հունտերու ընտրութիւն Բասթէօրեան դրութեան համեմատ։ Շերամաբուծական ուսուցումը թէ՛ տեսական և թէ գործնական կերպով կը կատարուի։ Տեսական ուսուցումով կ'աւանդուին դասեր շերամաբուծութեան վրայ առհասարակ։ Գործնականապէս կ'ուսուցուին շերամի հունտերու բուծանումը վարժարանին մէջ և մանրադիտակներու գործածութիւնը։ Աշակերտները մասնակից կ'ըլլան այդ կարգի զանազան աշխատութեանց։ Շերամաբուծական ամէնէն գործօն եղանակին մէջ կը կատարուի ուսուցումը, այսինքն շերամապահութեան և հնտահանութեան ատեն, երկու ամիս՝ գարնան և մէկուկէս ամիս աշնան։

ՔՆՆՈՒԹԻՒՆ

Դասերու մարզիչին կողմէ մասնաւոր քննութիւններ կը կատարուին իւրաքանչիւր հինգ դասէ յետոյ։ Քննութեանց կարգը այնպէս մը ճշդուած է որ իւրաքանչիւր աշակերտ մէկ քննութիւն կ'անցընէ շաբթուան մէջ։ Այդ տեսական քննութիւններէն զատ, աշակերտները գործնական քննութիւններ ալ կ'անցընեն ամէն կարգի նիւթերու վրայ, և մասնաւորապէս մանրադիտակի գործածութեան վրայ։ Մասնաւոր քննութիւն անցընելէ յետոյ աշակերտը քննիչին կը յանձնէ իր տետրակը, որ կը ստորագրէ զայն։ Այդ տետրակին մէջ նիշ մը դրուի, որ մէկ քանորդի արժէք ունի քննութեան միջին հաշուին մէջ։ Նիշերը սապէս կը դրուին.—

0	ոչինչ
1, 2	շատ յոռի
3	յոռի
4	տկար
5	միջակ
6, 7	բաւական լաւ
8	լաւ
9	քաջալաւ
10	յոյժ քաջալաւ

Հնտահանութեան եղանակին վերջը, այսինքն աշնան, աշակերտները քննութիւն կ'անցընեն Օսմ. Հանրային Պարտքի Վարչութեան կողմէ կարգուած քննիչ մարմնոյն առջև։ Աւարտական քննութիւնը կը կայանայ տեսական և գործնական կերպով, վարժարանական դասընթացքին մէջ աւանդուած բոլոր դասերուն վրայ։ Անոնք որ յաջող քննութիւն կ'անցընեն, վկայական կը ստանան։ Օսմ. Հանրային Պարտքի Վարչութիւնը կը վարձատրէ առաջին հանդիսացող վեց աշակերտներ, անոնց նուիրելով մէկմէկ մանրադիտակ՝ զանազան արժէքներով։ Վկայական ստանալու համար առնուազն պէտք է 5 թիւը շահիլ. անկէ վար նիշ ստացողները չեն կրնար վկայական առնել։ Եթէ ապացուցուի որ հնտահան մը գէշ հունտ հանած է, իր վկայականը ետ կ'առնուի անմիջապէս և իրողութիւնը կը ծանուցուի բոլոր լրագիրներու միջոցաւ։ Այդ տրամադրութիւնը կը գործադրուի Վարժարանէն վկայուած նախորդ աշակերտներու համար։

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ

Աշակերտները պէտք է յարգանքով ու ակնածանքով վարուին Վարժարանին ուսուցչական մարմնոյն և պաշտօնատարներուն հետ։ Աշակերտներուն արգիլուած է բացակայիլ դասախօսութեան ժամերուն, առանց նախապէս թոյլտուութիւն ստանալու։ Վարժարանին Տնօրէնին կողմէ առաւելն ութը օրուան արձակուրդ կը տրուի աշակերտներուն, առողջական պատճառով՝ բժշկի մը կողմէ վկայուած, և կամ ընտանեկան անհրաժեշտ գործերու հետևանօք։ Արձակուրդի երկարաձգման վերաբերեալ ամէն խնդրանք պէտք է ուղղել Ընդհանուր Տնօրէնին միջոցաւ, որ իր կարծիքը կը յայտնէ։ Ամէն աշակերտ որ դպրոցական կամ առժամեայ արձակուրդէն յետոյ վարժարան չի դառնար, վերջնապէս հրաժարած կը նկատուի. աշակերտներուն ցանկին մէջէն անունը կը ջնջուի և վարժարան կ'ընդունուի Տնօրէնութեան կողմէ տրուած նոր և մասնաւոր որոշման մը համաձայն։ Ամէն աշակերտ որ երեք անգամ բացակայ կը գտնուի վարժարանէն, առանց նախապէս թոյլտուութիւն ստանալու, Վարժարանէն կը վտարուի։ Պատշաճ վարմունք չունեցող աշակերտներն ալ կը վտարուին։

4/17 Յուլիս 1906

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ Յունուար 22/4 Փետրուար

Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 %	Օ. Ո.	105 12
Ամէնէն բարձր գին	»	105 37
Ամէնէն վար գին	»	105 10
Ռումէլի Երկաթուղի գոց	Ֆր.	151 1/8
Ամէնէն բարձր գին	»	152 —
Ամէնէն վար գին	»	151 1/8
Թրամվայ	»	74 —

ԲԱՑՈՒՄ Յունուար 23/5 Փետրուար

Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 %	Օ. Ո.	105 19
» » » ժամը 7ին	»	105 20
Ռումէլի Երկաթուղի	Ֆր.	151 —
» » ժամը 7ին	»	151 1/8
Քարափ Կ. Պոլսոյ Գ. Կ.	»	440 50
Անատ. երկթ. Պարտթ. Ա. սերի	»	519 —
» » » Բ. սերի	»	516 —
» » բաժնեթուղթ	Ա. Ո.	18 50
Շիրքէթի Խայրիէ	»	41 50
Շիրքէթի Խայրիէի Համիտիէ	»	5 —
Օսմ. Ապահ. Ընկ.	»	4 90
Օսմ. ծխախոտ		— —
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		11 65
» ժուիսանս		6 85
» պարտաթուղթ		482 —
Թրամվայ	Ֆր.	74 —
Տէրքոսի Ջուրի ընկ.		360 1/2
Պալիա Գարա Այտըն	Ֆ. Կ.	690 —
Միտիլլի պանքա	Օ. Ո.	6 25
Սալոնիքի պանքա		175 —
Մերսին Ատանա պրտղթ. Ֆ. Կ.	Ա. Ո.	16 62
Քարասու առանձնաշնորհեալ		120 —
» սովորական		114 —
» 5 պարտաթուղթ Ֆ. Կ.		88 —
Քարափ Իզմիրի		596 —
Փոխառ. Հելլենական 5 %		260 —
Հելլենական պարգևաւոր թուղթ		435 —
» » »	Օ. Ո.	4 07
Լաուրիոն	Ֆր.	102 —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Օսմ. Միացեալ 1 օրուան	Օ. Ո.	1 50
» » 8 »		4 50
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	1 —

Փոխ. Հրապարակ Օսմ. Պանքայի 6½ %

	Գնում	Վաճառում
Լոնտոն 3 ամիս ղրշ.	110 —	— —
» չէք »	110 —	110 12½
Բարիզ 3 ամիս Ֆր.	— —	— —
» չէք »	22 95	22 85
Պերլին մարք	18 65	18 60
Վիէննա քուրոն ֆիօրին	21 93	21 87

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Անգլիական ոսկի	ղրշ.	109 38
Ֆրանսական »	»	87 08
Գերմանական 20 մարք	»	106 10
Բոլ Իմբէրիալ	»	90 20
Մէճիտի տարբերութիւն	»	107 25
Արծաթ մանրուք	»	104 —
Մէթալիք	»	100 20
Ռուպլի թղթադրամ	Օ. Ո.	8 67

ՃԵՐՄԱԿ ՄԱԶ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ
ԱՉՔԸ ԼՈՅՍ

Կայսերական Քաղաքային Բժշկական վարժարանի տարրաբանութեան ուսուցիչ քիմիագէտ Յովսէփ էֆ. Ճէլալեան,— նկատելով որ Եւրոպայէ բերուած կարգ մը մազի ջուրերը ընդհանրապէս թերի են տակաւին, և մազերուն չեն վերադարձներ իրենց բնական գոյնը, այլ շատ անգամ մորթային հիւանդութիւններ (էկզեմա), հերաթափութիւն են. կը պատճառեն և բնականէն բոլորովին տարբեր զանազան գոյներ կուտան մազերուն,— այս անգամ ինք երկար փորձերէ և հետազօտութիւններէ ետք պատրաստած է մազի ներկի ջուր մը, Nérofom անուամբ, որուն պարունակութիւնը գնահատուած և արտօնուած է կայս. Բժշկական Ժողովին կողմէ։ Սոյն ջուրը գործածողը մէկ քանի օրէն փորձով պիտի տեսնէ որ իր մազերը նախկին բնական գոյնը առած են։ Մորթը երբեք չի ներկուիր, մինչև անգամ բիծ մը իսկ չի մնար, և հագուստներն ալ չեն աղտոտիր։ Անոնք որ մազի լաւագոյն ներկ մը կը փնտռեն, ամենայն վստահութեամբ կրնան դիմել Պոլիս, Համիտիէ սէպիլի դէմ, Աբիկ էֆ. Իւթիւճեանի դեղարանը, որ ստացած է յիշեալ ջուրին պատրաստութեան մենաշնորհը։ Գաւառային յանձնարարութիւնները կը կատարուին փութով և խնամքով։ Մէկ անգամուան փորձը կը բաւէ գաղափար մը կազմելու համար լաւագոյն յատկութիւններուն վրայ այս ջուրին, որուն գործածութեան եղանակը շատ դիւրին է։ 8—1

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ազդ. — Թողեալ հասոյթներու Ընդ. Տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ թէ Քիօս կղզիին եւ Քօյան-Ասայի (Արշիպեղագոս կուսակալութեան մէջ) ձկնորսութեան տուրքը որ նախապէս չորս տարուան համար 268,000 ղրուշի վարձակալութեան տրուած էր, պայմանաժամը մօտերս լրանալուն պատճառաւ, նոյնոյն Հանր. Պարտքի գործակալութիւնը անցեալին պէս աճուրդի դրած է վերոյիշեալ տուրքին վարձակալութիւնը, չորս տարուան պայմանաժամով, սկսեալ 1323 (1907) մարտ 1էն սկսեալ: Անոնք որ կ'ուզեն Կ. Պոլսոյ մէջ մասնակցիլ այս աճուրդին եւ տեղեկութիւններ առնել վարձակալութեան պայմաններուն վրայ, կրնան Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութեան ընդհանուր Տնօրէնութեան (ձկնարանի ճիւղ) դիմել: Անոնք որ կ'ուզեն գոհացնել աճուրդի պայմանները, պարտին հարկ եղած երաշխաւորութիւններն ընծայել:

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ
8/21 յունուար 1907 (1322) 9—5

⁂

Ազդ.—Ընդհ. Տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ ամէն անոնց, որոնք կը փափաքին Պրուսայի Շերամաբուծական վարժարանին դասախօսութեանց հետեւիլ, թէ նոյն վարժարանին դասերը պիտի սկսին 1907 մարտ 24ին (Հ. Տ.): Ընդունելութեան պայմաններն են հետեւեալները.—Աշակերտիլ փափաքողները պէտք է առնուազն 17 տարու ըլլան: Տարիքի մասին ոեւէ վիճողութիւն չըլլար: Մուտքի քննութիւնը սա նիւթերուն վրայ պիտի կատարուի. 1. Թուաբանութիւն: 2. Երկրին մէջ խօսուած լեզուներէն մէկուն գրաւոր ծանօթութիւն: Քննութիւնները Թուրքերէն լեզուով պիտի կատարուին: Աշակերտիլ փափաքողները, վերոյիշեալ Թուականէն առաջ, պարտին իրենց խնդրանքն ուղղել Շերամաբուծական վարժարանին Տնօրէնին եւ վերաբացման օրը ներկայանալ վարժարան, իրենց հետ ունենալով ծննդեան վկայագրին պատճէնը, բարի վարքի վկայագիր մը եւ պատուաստի վկայական մը: 24—6

3/16 յուն. 1907
Ընդհ. Տնօրէնութիւն

⁂

ԱԶԴ.— 1881 դեկտ. 8/20ի Կայս. Հրամանագրին Ե. յօդուածին 5րդ համարը գործադրելով, Օսմ. Փոխառութեան պարտաթուղթերու՝ պայմանաժամը 1901 Մարտ 1/14ին աւարտած այն Թիւ 35 կտրօնները, որոնք չեն ներկայացուիր մինչեւ 1907 Մարտ 1/14 գանձուելու համար, Օսմ. Հանր. Պարտքի սեփականութիւնը պիտի ըլլան:

Կ. Պոլիս, 1 դեկտ. 1906 16—11

⁂

ԱԶԴ.— Թողեալ հասոյթներու ընդհ. Տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ թէ Պէյրութի ելեկտրական անանուն ընկերութեան կողմէ հրապարակ հանուած եւ իւրաքանչիւրը 100 ֆր.նոց 1էն 36000 Թուակիր 36,000 բաժնեթուղթերու դրոշմատուրքը վճարուած ըլլալով, անոնց տէրերը Պոլիս, Ձկնարանի տեսչութեան դրոշմատուրքի դիւանը պէտք է դիմեն, ուր հարկ եղած դրոշմի օրինական ձեւակերպութիւնները պիտի կատարուին առանց ծախքի:

Ընդհ. Տնօրէնութիւն
30/12 յուն. 1907 10—4

⁂

Ազդ.—1890 Ապրիլ 15/27ի Կայս. Հրամանագրին ԺԴ. յօդուածը գործադրելով, 1890ի 4% Բախօրիթէ փոխառութեան պարտաթուղթերու՝ պայմանաժամը 1901 Մարտ 1/14ին աւարտող Թիւ 21 այն կտրօնները, որոնք չեն ներկայացուիր մինչեւ 1907 Մարտ 1/14 գանձուելու համար, Օսմ. Հանր. Պարտքի սեփականութիւնը պիտի ըլլան:

Կ. Պոլիս, 1 դեկտ. 1906 16—11

⁂

Ազդ.— Անոնք որ կը փափաքին ամերիկեան որթատունկեր ձեռք բերել, պարտին դիմել հիմնակուրէն Պ. Էքէրլինի, Տնօրէն պատուաստի վարժարանին, որ կը գտնուի Պըզըլ-Թօփրաքի եւ Էրէնքէօյի միջեւ: Այս որթատունկերէն իւրաքանչիւր դիմումի համար 8000 հատ պիտի տրուի ձրիաբար: Փափաքողները պէտք է որ իրենց դիմումը ընեն 1907 փետր. 10/23էն առաջ, որովհետեւ, այդ ժամանակը անցնելէ ետքը, ըլլալիք դիմումները նկատի պիտի առնուին միայն ա'յն ատեն՝ երբ տրամադրելի որթատունկեր մնացած ըլլան:

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ
28/10 դեկտ. 1906 16—11

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
11,000,000 օսմ. ոսկի կամ
250.000,000 Ֆրանք դրամագլուխով

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ Ղալաթիա
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ՝ Պոլիս, Եէնի ճամի
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ՝ Բէրա, Շիտակ ճամբան Թ. 347

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

Ատալիա, Ատանա, Այտըն, Աֆիօն-Գարահիսար, Հալէպ, Աղեքսանդրիա, Էտիրնէ, Էնկիւրի, Պաղտատ, Պասրա, Պէյրութ, Պրուսա, Գասթէմունի, Գավալա, Տէտէ Աղաճ, Էսկիշէհիր, Երուսաղէմ, Դամասկոս, Գոնիա, Լառնագա, Լիմասօլ, Գահիրէ, Մէրսին, Միտիլլի, Մանասթըր, Նիքոսիա, Ուշագ, Բոր-Սաիտ, Սելանիկ, Սամսոն, Սըվազ, Իզմիր, Տրապիզոն, Սուրիական Տրիպոլիս եւ Սկիւպ:

Որոշուած պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուով (գօնթ-գուրան) փոխատուութիւն կ'ընէ, արժեթուղթեր կամ փոխանակագիրներ (բոլիցա) պահեստ առնելով:

Փոխանակագիրներ կը զեղչէ: Թուրքիոյ եւ օտար երկիրներու գլխաւոր քաղաքներուն վրայ փոխանակագիրներ, չէքեր, վարկագիրներ ու հեռագրական օրտիններ կուտայ:

Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ, արժեթուղթեր եւ արժեքաւոր առարկաներ կ'ընդունի ու կը պահէ:

Թուրքիոյ եւ արտասահմանի մէջ կտրօններ եւ փոխանակագիրներ կը գանձէ, սակարանական հրամաններ կը գործադրէ, զանազան տեսակ դրամներ կը փոխէ, կ'առնէ ու կը ծախէ:

Օսմ. Կայս. Պանքան իբր աւանդ կ'ընդունի, պահպանման փոքր վարձքի մը փոխարէն, ամէն տեսակ արժեթուղթեր, օսմանեան կամ օտար, անուանական կամ կրողին: Արժեթուղթերը կը պահուին Չէյթուտ արկղամուրերու մէջ հաստատուած մասնաւորապէս շինուած նկուղներու մէջ (պեթոնով եւ մեքենական ամրացումով), որոնք կատարեալ ապահովութիւն կ'ընծայեն: Ընդունագիր մը կը յանձնէ, որուն մէջ նշանակուած են վիճակահանութեանց մէջ ելած թիւերը:

Օսմ. Կայս. Պանքան պաշտօնապէս կը գանձէ, առանց միջնորդչէքի, աւանդ տրուած արժեթուղթերուն կտրօնները, Կ. Պոլսոյ մէջ վճարելի: Արտասահմանի մէջ գանձելի կտրօններուն համար չափաւոր միջնորդչէք մը կ'առնուի եւ օրուան փոխանակագնին համաձայն: Անոր տիրոջ հաշւոյն կ'անցուի պայմանաժամի կամ գանձումի օրուան փոխանակագինով:

Ժամանակին գանձուելու համար՝ աւանդ գրուած արժեթուղթերուն կտրօնները պայմանաժամէն 20 օր առաջ կը կտրուին:

Օսմ. Կայս. Պանքան իբր աւանդ արժեթուղթեր կ'ընդունի նաեւ իր արտասահմանի գործակալութեանց մէջ՝ Լոնտոն ու Բարիզ, իր գլխաւոր մասնաճիւղերուն մէջ՝ Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Իզմիր, Պէյրութ, եւայլն, ինչպէս նաեւ իր գլխաւոր թղթակիցներուն մօտ՝ Աթէնք, Պէրլին, Պրիւսէլ, Հռոմ, Վիէննա, եւայլն: Տոկոսներու արդիւնքը աւանդատուին տրամադրութեան տակ դրուած է. կամ իր հաշւոյն անցուած, Կ. Պոլսոյ մէջ: Այն յաճախորդները, որոնց արժեթուղթերը ի պահ դրուած են, կրնան իրենց խնդրանքին վրայ, գտնուած տեղերէն առնել կամ իրենց հասցէին ղրկել տալ:

Օսմ. Կայս. Պանքան կը կատարէ սակարանական հրամաններ մեր եւ օտար հրապարակներու վրայ. գնում եւ վաճառում կը կատարէ կանխիկ կամ պայմանաժամով: Հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ, օրուան գնով, կարգ մը արժեթուղթեր, ինչպէս Ռումէլիի երկաթուղիի, Եգիպտական Բրէտի Ֆօնսիէի Ցուանատանի ազգ. Պանքային պարտաթուղթերը, Օսմ. Ապահովագրական Ընկերութեան, եւայլնի բաժնեթուղթերը: Անմիջական կերպով յանձնելի են այս արժեթուղթերը:

Օսմ. Կայս. Պանքան կը ստանձնէ արժեթուղթերու վրայ ամէն գործառնութիւններ. փոխանձում, կտրօններու նորոգում, եւլն., մասնաւոր սակագին մը համաձայն: Օսմանեան եւ օտար արժեթուղթերու վրայ փոխատուութիւն կ'ընէ հաշուընթացով եւ շատ չափաւոր պայմաններով: Իրենց պայմանաժամէն առաջ կը զեղչէ կարգ մը օսմանեան եւ օտար արժեթուղթերու կտրօններ: Իր սնտուկներուն մէջ գտնուած արժեթուղթերուն կտրօնները կը վճարէ, առանց միջնորդչէքի, ինչպէս 4% Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերու, 1901-1905ի 4% Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերուն եւ Բիւսի նաւահանգստին 6% փոխառութեան պարտաթուղթերուն կտրօնները:

Օսմ. Կայս. Պանքան բաժին մը հաստատած է՝ Սակարանի արժեթուղթերուն վրայ տեղեկութիւններ տալու, անոնք Սակարանին մէջ ընդունուած ըլլան կամ ոչ: Այս տեղեկութիւնները ձրի կը տրուին:

Օսմ. Կայս. Պանքան կ'երաշխաւորէ ընդդէմ հարիւրին հարիւր վճարելէ առաջ եկած կորուստը, վիճակահանութեան միջոցաւ, այսինքն վճարման գինով: Ապահովութեան սակը որ փոփոխական է, կը հաղորդուի ուզողին: 50—2

Cie RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան, երթեւեկութիւններ
Յունուար

Դշ. 23]5	Իզմիր, Պիրէօն, Աղեքսանդրիա, միջօրէէն առաջ ժամը 10ին: Հաղորդակցութիւն Բոր-Սաիտ ու Սուր ով Նաւահանգիստները մեկնող շոգենաւին հետ:
Դշ. 23]5	Ինէպօլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Քարասունտ, Տրապիզոն, Րիզէ, Պաթում, միջօրէէն առաջ ժամը 10ին:
Դշ. 24]6	Սէվաստաբոլ ժամը 10ին:
Եշ. 25]7	Օտեսա ժամը 10ին: Հաղորդակցութիւն Խրիմ-Կովկաս, Խրիմ, Ազով, Օտեսա-Քէրսոն, Օտեսա-Նիքոլայէվ գիծերու շոգենաւերուն հետ:
Եշ. 25]7	Պուրկազ, Վառնա, Օտեսա, իրիկուան ժամը 4ին:
Ուր. 26]8	Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քրիօս, Թրիպոլի, Պէրութ, Եաֆա, Բոռ-Սաիտ, Աղեքսանդրիա, իրիկուան ժամը 4ին:
Շբ. 27]9	Օտեսա, իրիկուան ժամը 4ին:

50—6

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ԱՆՏՈՒՍ

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ-ՖԷՐԱՅՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

Դրամագլուխ 130 միլիոն ֆուրոն,
ամբողջովին վճարուած
Պահեստի գումար 36 միլիոն
ֆուրոնի չափ:

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Վճարումները ոսկեդրամ ըլլալու են: Ցիսուն ղրուշէն վար վճարում չընդունուիր:

Վինըր Պանք-Ֆէրայն այսօր հարիւրին 3½ տոկոս կը վճարէ 100 ոսկիէն վար գումարներու համար իսկ անկէ աւելի գումարներու համար՝ հարիւրին 3: Սակայն կրնայ տոկոսին սակը իջեցնել կամ աւելցնել տեղական լրագիրներու միջոցաւ 15 օր առաջ իմաց տալէ յետոյ

100 ոսկիէն վար գումարները կրնան ետ առնուիլ ամէն ատեն:

100 ոսկիէն վար գումարները կրնան ետ առնուիլ գրաւորապէս ու կանխաւ ըլլալիք ազդարարութենէ մը յետոյ, հետեւեալ կերպով.

3 օր 100— 150 ոսկի գումարի համար
6 » 151— 200 » » »
10 » 201— 500 » » »
15 » 501—1000 » » »
30 » 1001 և աւելի » »

[illegible]

Արտօնատէր [illegible]

Ա Պ Ա Ռ Ի Կ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
ԵՒ
ՆՈՐ ՏԵՍԱԿՆԵՐ

Ամէն անուան յատուկ սկզբնատառով ադամանդազարդ ոսկի մատնիներ

Հէրճայի վաճառատունը՝ գոհարեղէններու, ոսկի եւ արծաթ շղթաներու, գրպանի, պատի եւ քօնսօլի ժամացոյցներու մասնաւոր վաճառումէն զատ՝ իր բազմաթիւ յաճախորդներուն վստահութենէն քաջալերուած, այս անգամ կը փութայ յայտարարել թէ՝ ամէն եղանակի յատուկ վերջին նորաձեւութեան վրայ պատրաստ ունի արանց, կանանց եւ տղայոց համար ամէն տեսակ հագուստներ ու անձրեւի համար մուշամայա վերարկուներ, նաեւ ճերմակեղէններ, ֆանթէզիներ եւ թօհաֆիյէներ ու կօշիկներ: Ունի նաեւ կահկարասի, ձեղունի լամբարներ, մանճակալներ, եւրոպական ու անգլիական գորգեր, գետնի մուշամաներ, կրամօֆօններ ու պիսիքլէթներ՝ ամենավերջին կատարելութիւններով:

Հէրճայի վաճառատունը մայրաքաղաքիս մէջ միակն է, որ շահած է հանրութեան վստահութիւնը եւ գոհունակութիւնը, իր ապրանքներուն տոկունութեան եւ ոսկիներու մաքրութեան, ձեւաւորութեան եւ աժանութեան համար:

ԱՊԱՌԻԿԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Գնուած ապրանքին հարիւրին 20ը միայն կանխիկ, իսկ մնացեալ գումարին համար շաբաթական հարիւրին 5 վճարմամբ պատրաստ է հայթայթել:

Վաճառատունս հաստատուած է

ՄԵԾ ՇՈՒԿԱՅ, ՈՍԿԵՐՉԱՑ ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 13

Անգամ մը այցելել բաւական է համոզուելու համար թէ Հէրճայի անմրցելի կազմակերպութեամբ մը ի վիճակի է այսօր գոհացնելու իր ամենէն դժուարահաճ յաճախորդները:

Կանխիկ գնողներու համար հարիւրին 5 զեղչ
Սակարկութիւն չկայ 50—11
Շաբաթական վճարմանց համար հաւաքիչներ միշտ պատրաստ են

ՍԻՆԿԷՐ

ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ

THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են եւ բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել: Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 490է աւելի պատուոյ վկայական եւ շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն:

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ:

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուններուն մէջ:

Բերա	) 1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց Թիւ 343 և 343 կրկին:) 2. » » Կալաթա Սէրայի դիմաց:
Կալաթա	) 1. Սինկէր խան Թիւնէլի ետեւ:) 2. Թրամվայի կայարանին դիմաց:
Պոլիս	) 1. Սուլթան ամամ Թիւ 2:) 2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվայի կայարանին դիմաց Թիւ 13:
Սկիւտար	) Չարշը Պոյը, Թիւ 120:

Դասերը և նորոգութիւնները ձրի: Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 343 և 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզօղլուի տունը: 16 50—47

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտէսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1531	Մարսէլլօ	3709	Սարֆօ	1119
Ալեքթ	3607	Սմիրնօ	938	Հիննաւ	3723	Միքատօ	3557	Տիբիս	1735
Անձէլօ	1541	Տուրօ	2383	Հորաթիօ	1600	Միլօ	1057	Սիլվիօ	119
Աթիսքօ	2277	Տրաքօ	1713	Հումպէց	595	Մոնդէպէլլօ		Սցէբօ	1203
Պասանօ	1822	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Մուցիլլօ	3419	Թասոս	1323
Պորոտինօ	1264	Էպքօ	3464	Իտաճօ	5140	Նէքօ	1133	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրֆֆալօ	4481	Էլասքատօ	1520	Ծրինօ	1080	Օտիս	4100	Թօքիօ	3327
Պէլլօ	1371	Էցաքօ	841	Ֆլէսօ	1053	Էնթացիօ	4036	Թոլէտօ	1470
[illegible]	1837	[illegible]	954	[illegible]	2307	[illegible]	1535	[illegible]	242
[illegible]	1244	[illegible]	1828	[illegible]	1760	[illegible]	1637	[illegible]	1914
[illegible]	1094	[illegible]	1847	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	1289
[illegible]	2729	[illegible]	1582	[illegible]	2272	[illegible]	3829	[illegible]	239
[illegible]	1831	[illegible]	3060	[illegible]	1843	[illegible]	1553	[illegible]	1350
[illegible]	4235	[illegible]	1143	[illegible]	3191	[illegible]	613	[illegible]	1200
[illegible]	2905	[illegible]	1011	[illegible]	724	[illegible]	1789		
[illegible]	895	[illegible]	1695	[illegible]	173	[illegible]	186		

[illegible]

Թիւ 22 24, [illegible] խան, Ղալաթիա 10 50—3

Khedivial Mail Line

(Քէտիվիալ Մէյլ Լայն)

Շոգենաւային Ընկերթ

Շաբաթական ամենէն արագ երթեւեկը Պոլսոյ եւ Աղեքսանդրիոյ միջեւ

Օսմանիէ շոգենաւը Նաւապետ Կաթէսչի, երկուշաբթի, 4 փետր. 1907 (Ը Ե.) կէսօրէն ետք ժամը 2ին, Աղեքսանդրիայէն հոս կը ժամանէ իսկ երեքշաբթի 5 փետր 1907 (Ը Ե.), կէսօրէ ետքը, ժամ երեքին պիտի մեկնի Աղեքսանդրիա, հանդիպելով Միտիլլի, Իզմիր և Պիրէօն:

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, քարափին վրայ, Մէյմէնէթլի խան, իսկ մասնաճիւղը, Պոլիս, Վալիտէ Սուլթան խան:

Մ Օ Ս

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող շոգենաւեր

Ա ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Սեգի	Նալդօզրիս
Մրնեօ	Էմէյսիս
Րափաէլ	Պուզիրիս
Փէյպըր	Մօէրիս
Նարզօն	Ֆայիւի
Նավարին	Ֆարօս
	Թիպա

Քէբրէն շոգենաւը փետրուար 6ին (Ն. Տ.) Սեւ ծովէն Կ. Պոլիս ժամանելով փետրուար 12ին Լիվրբուլ պիտի ուղեւորի:

Առաջին կարգի շոգենաւերը շատ հանգըստաւէտ են, Նաւուն մէջտեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, ելեկտրականութեամբ կը լուսաւորուին եւ կին ճամբորդներու համար տեսչուհի ունին:

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ սահմանափակ թուով ճամբորդներ կ'առնեն բայց տեսչուհի չունին: Ստեռլինգ

Կ. Պոլսէ Լիվրբուլ Ա. կարգի գին է 15
» » Բ. » » » 11

Կը խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց կամ Ղալաթիոյ մաքսը հանելու համար՝ իրենց հրահանգները տան շոգենաւերին ժամանումէն 24 ժամ առաջ:

Ամերիկայի եւ Եւրոպայի նաւահանգիստները տանելու համար ապրանքներ կ'ընդունուին:

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՈԼ եւ Ընկ.
Գործակալք
Ռեիթոլ խան, Պահչէ գաբու, Պոլիս
ՃԷՅՄ ՄՕՍ Ընկ.
50—24 31 Ճէյմս Ստրիթ, Լիվրբուլ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅ.

Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՊԱՍՈՒՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Փետր. 5ին, Ֆրիժի, Մարսիլիայէն

ՄԵԿՆՈՒԱԾՆԵՐ

Փետր. 6ին, Ֆրիժի, Տրապիզոն և Պաթում:

Ա կարգ Բարիզի համար 200 ֆր.
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ » Բարիզի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թօփհանէ քարափին վրայ:
15 50—49 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Ազդ.—Թէմմէթիի Բրիօրիթէ 4% օսմ. [illegible]

Կ. Պոլիս, 28 յուն. 1907 13—5

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (54)

ԼԻԱՆ-ՆԷՐՕՆ

ԱԴԱՄԱՆԴՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՄԷՋ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԼԵՆՕՐԻ ՏԱՌԱՊԱՆՔՆԵՐԸ

ԱՌԱՋԻՆ ԳԼՈՒԽ

ՀԱՅՐ ՈՒ ԱՂՋԻԿ

[illegible]

դատարկապորտին հարցնել թէ ինչո՛ւ նամակ մը սպրդեցուցած էր ձեռքին մէջ: Բայց խօսքերը սառեցան շրթունքներուն վրայ եւ մուկներու փունջը դողդղաց մատներուն մէջ:

Նրբանցքին հեռաւոր մասին մէջ, որ դղեակ կ'առաջնորդէր, մարդ մը կը յառաջանար:

Վիլմոտրի մարքիզն էր:

Մանկամարդ կինը մեքենաբար իր կուրծքին մէջ պահեց խորհրդաւոր նամակը:

Սրիսթօ անհետացած էր աճապարանօք:

[illegible]

(Շարունակելի)